

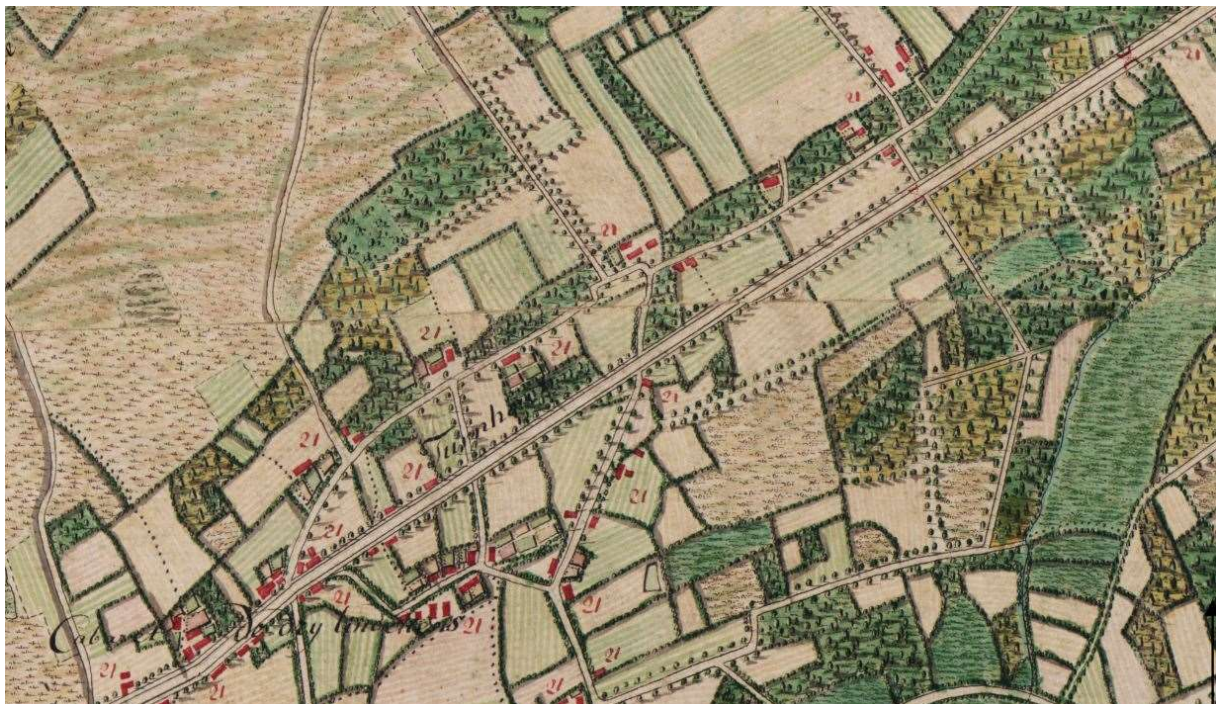
LAReS

*Lowlands
Archaeological
Research
Service*

Verkaveling en bouw van een nieuw appartementsblok aan de Turnhoutsebaan te Schilde.

Archeologienota

E.N.A. Heirbaut
J. Hagen

Colofon

Titel: Verkaveling en bouw van een nieuw appartementsblok aan de Turnhoutsebaan te Schilde. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & Julie Hagen

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 206

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: Augustus 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel I. Verslag van resultaten

Inhoudstafel

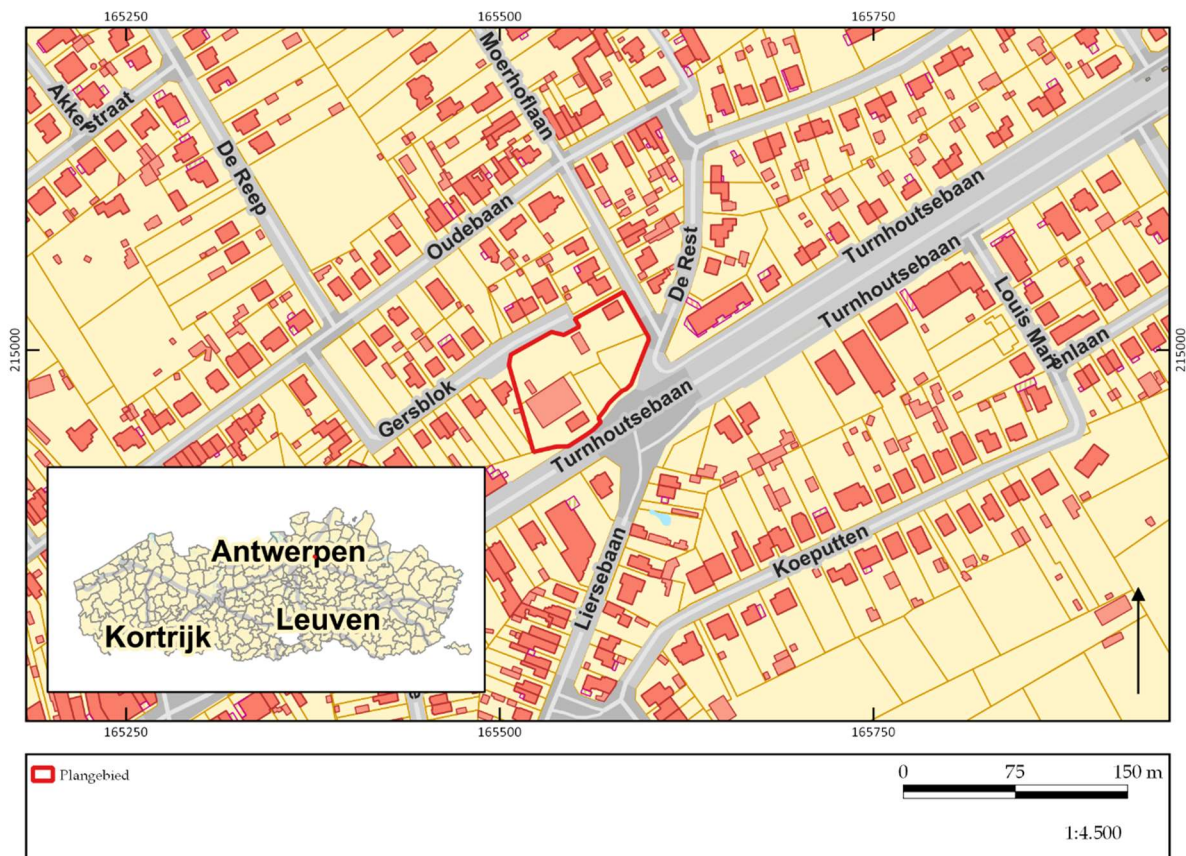
1 INLEIDING	5
1.1 RANDVOORWAARDEN	7
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	8
2 VRAAGSTELLINGEN	9
3 METHODIEK VAN HET ONDERZOEK	10
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	10
3.2 RAPPORTAGE EN AFBEELDINGEN	11
4 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN	12
4.1 BESTAANDE TOESTAND	12
4.2 NIEUWE TOESTAND	14
5 ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK	18
5.1 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	18
5.2 HISTORISCHE BRONNEN	18
5.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN	18
5.4 LUCHTFOTOGRAFIE	22
5.5 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM	25
5.5.1 DIGITAAL HOOGTEMODEL VLAANDEREN II	26
5.5.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART	27
5.5.3 QUARTAIR GEOLOGISCHE KAART	27
5.5.4 BODEMTYPE	29
5.5.5 POTENTIËLE BODEMEROSIE EN BODEMBEDEKKING	29
5.6 ARCHEOLOGISCHE BRONNEN	30
5.7 DIEPTESONDERINGEN IN FUNCTIE VAN FUNDERINGSADVIES	32
6 SYNTHESE	34
6.1 SYNTHESE VOOR GESPECIALISEERD PUBLIEK	34
6.1.1 SAMENVATTING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	34
6.1.2 IMPACT VAN VROEGERE EN GEPLANEDE WERKEN	37
6.1.3 POTENTIEBEPALING, KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL EN AANBEVELING	37
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	39
GERAADPLEEGDE WEBSITES	39
LIJST VAN FIGUREN	40

1 Inleiding

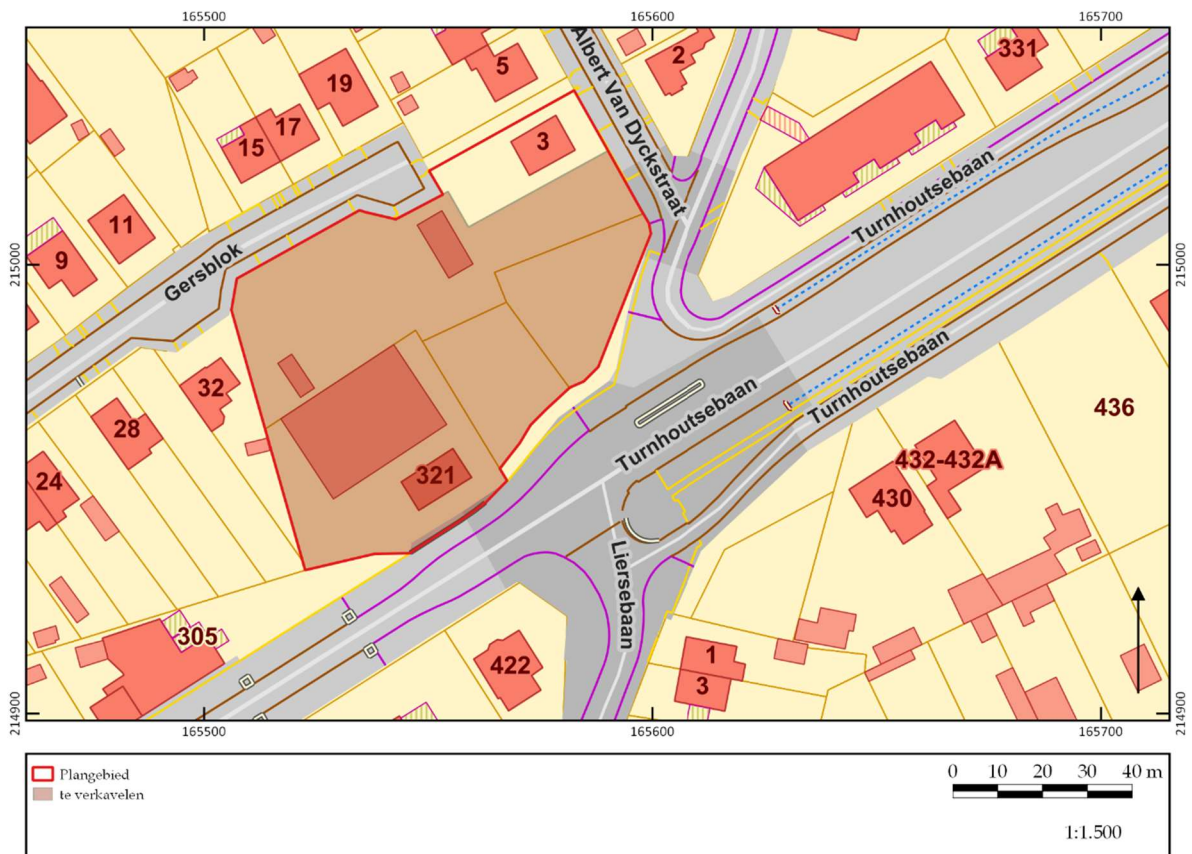
Het plangebied is gelegen aan de Turnhoutsebaan in Schilde (gemeente Schilde, provincie Antwerpen). Het omvat vijf percelen namelijk 403M2, 403T2, 403V2, 403W2 en 404N (fig. 1). In het zuiden grenst het aan de Turnhoutsebaan, in het noordoosten aan de Albert Van Dyckstraat en De Rest en in het noorden aan de Gersblok. Het gaat om een deels bebouwd perceel met een oppervlakte van 5.800 m². Het plangebied is momenteel in gebruik als caravancentrum (Willems), waarbij het terrein grotendeels verhard en bebouwd is. Het noordwestelijke deel van het gebied is onbebouwd, hier staan enkele bomen. Het terrein zal worden verkaveld in functie van nieuwbouw. Deze nieuwbouw zal gefaseerd worden opgetrokken. In een eerste fase voorziet de opdrachtgever in de aanleg van een nieuw appartementsgebouw met ondergrondse parkeergarage. Hiervoor zal alleen het zuidelijke gedeelte ontwikkeld worden. Het noordelijke gedeelte wordt evenwel al vrij gemaakt van bebouwing en verhardingen.

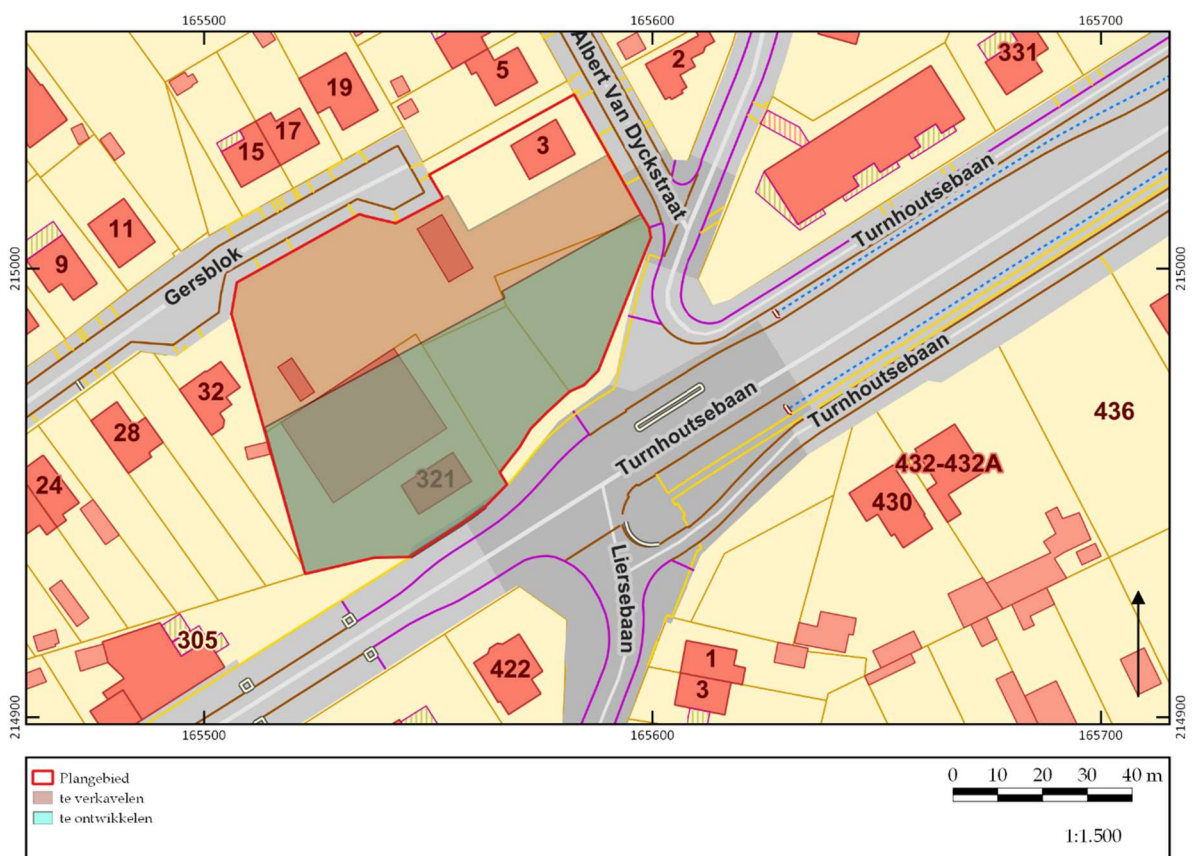
Figuur 1a. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een bekrachtigde archeologienota naar aanleiding van een omgevingsvergunning in functie van een verkaveling met aansluitend het plaatsen van nieuwbouw in het zuidelijke deel van het terrein. Het onderzoek (projectcode 2019G15) werd uitgevoerd door Elly N.A. Heirbaut en Julie Hagen, waarvan één erkend archeoloog, conform de Code van Goede Praktijk. Onderhavige archeologienota bestaat uit twee delen: een verslag van de resultaten van het vooronderzoek (deel I) en het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen (deel II).

Figuur 1b. Overzicht met aanduiding van het gedeelte dat verkaveld wordt. ©LARES

Figuur 1c. Overzicht met aanduiding van de locatie van de geplande nieuwbouw. ©LARES

Het onderzoek omvat in de eerste plaats een bureauonderzoek. Hierbij wordt nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek wordt geëvalueerd in hoeverre er voldoende informatie voorhanden is om tot bovengenoemde doelstelling te komen, of dat er bijkomend vooronderzoek in een andere vorm (al dan niet met bodemingreep) noodzakelijk is.

Het verslag van de resultaten van het vooronderzoek omvat naast deze inleiding nog vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 worden de vraagstellingen die voor dit onderzoek relevant zijn, opgesomd. Deze vraagstellingen zullen in hoofdstuk 6 beantwoord worden, in zoverre als mogelijk op basis van de resultaten van het vooronderzoek. De gehanteerde werkwijze en onderzoeksstrategie worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hier wordt ook de gemaakte selectie inzake bronnen verantwoord (cf. de Code van Goede Praktijk, par. 12.5.2.1). De geplande werkzaamheden worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 5 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 6 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden, en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen. Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (programma van maatregelen).

1.1 Randvoorwaarden

nvt

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Turnhoutsebaan 319-312, Schilde
Ligging	Turnhoutsebaan 319-312, Schilde
Kadastrale gegevens	Schilde, afdeling 1, sectie D, nrs. 403M2, 403T2, 403V2, 403W2 en 404N
Bounding Box	X 165506.07 Y 214931.93 X 165599.63 Y 215038.84
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2019G15
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Julie Hagen, LAReS
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	Augustus 2019
Geplande ingreep	Afbraak van de huidige bebouwing en verhardingen Bouw van een appartementsblok
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 5.800 m ²
Totaal oppervlakte geplande verkaveling	ca. 5.800 m ²
Totaal oppervlakte werken	ca. 2.981 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek

2 Vraagstellingen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

3 Methodiek van het onderzoek

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de in hoofdstuk 2 geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 5 besproken zullen worden (*assessment*). De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Om de fysische geografie van het projectgebied te onderzoeken zijn de bodemkaart, bodembedekkingskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart geraadpleegd. Deze zijn online te raadplegen in de databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en in de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be).

Om een beeld te krijgen van de historische (landschaps)ontwikkeling van het plangebied zijn de beschikbare historische en topografische kaarten geraadpleegd. De gegeorefereerde historische kaarten, dit zijn de kaart van Frickx (1712), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841), de kadasterkaart van Popp (1842-1879) en de kaart van Vandermaelen (1846-1854), kunnen online geraadpleegd worden via het Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroerenderfgoed.be).

De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit gebied niet beschikbaar. Op dezelfde website zijn ook verschillende 20^e- en 21^e-eeuwse luchtfoto's te raadplegen. Daarnaast is gebruik gemaakt van ander historisch kaartmateriaal, o.a. uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, dat is in te zien via de website van Cartesius (www.cartesius.be). Voor de historische bronnen is gebruik gemaakt van de inventaris onroerend erfgoed en van schriftelijke bronnen. De combinatie van historische bronnen, historische kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving vanaf de 18^e eeuw tot het heden goed in beeld gebracht kan worden.

Om ook zicht te krijgen op de perioden vóór de 18^e eeuw is onderzocht of er zich in en/of nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond bevinden of reeds zijn onderzocht. Om dit te kunnen bepalen, zijn voornamelijk de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroerenderfgoed.be) bevraagd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aan- of afwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroerenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving. Verder werd ook de lokale heemkundige vereniging gecontacteerd om eventuele ontbrekende informatie aan te vullen. Via het Erfgoedhuis Kortenberg vzw is aanvullende informatie ontvangen. Dit is verder in dit rapport verwerkt.

Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de (eventueel) hierbij horende verstoringen in kaart gebracht te worden. De beschrijvingen gebeuren op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld (hoofdstuk 4). Hiertoe behoren de plannen van en informatie over de bestaande bebouwing ("bestaande toestand") en de bouwtekeningen van het te realiseren project ("nieuwe toestand").

Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering, en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 6). Hieruit vloeit een advies omtrent eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

3.2 Rapportage en afbeeldingen

De indeling in hoofdstukken is reeds eerder beschreven. Wat betreft de afbeeldingen die in deze archeologienota zijn opgenomen, geldt dat zij alle zijn afgebeeld op klein formaat omwille van de opmaak van de tekst. In bijlage zijn de beschikbare plannen opgenomen.

De kaarten die gemaakt zijn op basis van de beschikbare bodemkaarten, luchtfoto's en CAI zijn zoveel mogelijk op eenzelfde schaal vervaardigd (zie ook figurenlijst). Omwille van de duidelijkheid (vb. situeren van het plangebied ten opzichte van de omringende omgeving) kan hiervan afgeweken zijn. Historische kaarten zijn op een andere schaal gemaakt om zo ook zicht te geven op een groter gebied, of juist in te zoomen op details.

De in deze archeologienota opgenomen informatie en plannen zijn vermeld met toezegging van de opdrachtgever.

4 Beschrijving van de geplande werkzaamheden

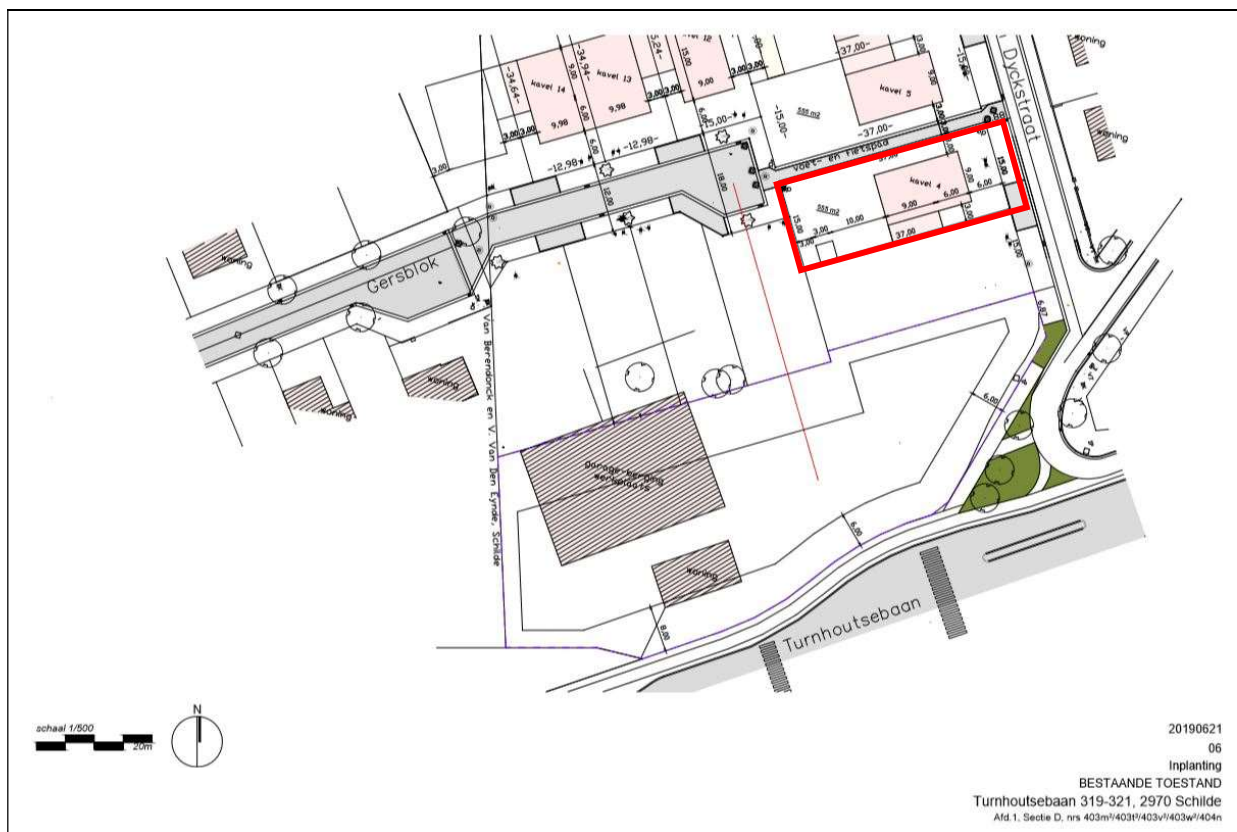
4.1 Bestaande toestand

Het plangebied bestaat uit vijf percelen namelijk 403M2, 403T2, 403V2, 403W2 en 404N. Op perceel 403M2 staat een woning die momenteel fungeert als bedrijfspand; deze situeert zich aan de straatzijde van de Turnhoutsebaan. Hoewel er geen bouwplannen voorhanden zijn, kon bij de terreininspectie wel gezien worden dat er tenminste sprake is van een kruipkelder. Aan de voorkant van de woning, tegen de straatkant aan, zijn ook enkele putdeksels en roosters herkend, die erop wijzen dat onder het stukje verharding leidingen en riolering loopt. Deze leidingen en rioleringen lopen door over het terrein langs de westkant van de woning.

Vlak ten noorden van de woning kan een grote loods binnen perceel 403T2 opgemerkt worden. Ook voor deze loods zijn geen plannen beschikbaar maar de funderingsplaat hiervan ligt op vaste bodem; er worden hier zware machines geplaatst alsook zware sta-caravans.

Langs de noordzijde van het plangebied staat nog een zeer groot bijgebouw, dat voor eenzelfde doel gebruikt wordt als de grote loods. Hoewel er ook hier geen bouwplannen voor zijn, kan in vergelijking met de loods ook aangenomen worden dat de funderingsplaat op vaste bodem ligt.

Al deze gebouwen zijn voorzien van elektriciteit. Er lopen met andere woorden verschillende leidingen van de voorkant (straatzijde) van het terrein naar de achterkant. Ook afwatering naar de riolering in de straat is hier voorzien.

Figuur 2a. Inplantingsplan bestaande toestand.

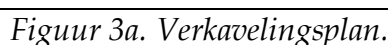

Figuur 2b. Situatiefoto's op het terrein.

Verder kan opgemerkt worden dat het hele terrein verhard is. Op grote delen van het terrein gaat het om betonplaten die zijn gelegd, de rest is aangevuld met grind. Er loopt een grote oprit van de centrale loods naar een toegangspoort aan de oostkant. Ook hier kon tijdens de terreininspectie vastgesteld worden dat er rioleringsbuizen zijn aangebracht onder deze oprit.

Nadat alle bebouwing en verhardingen zijn gesloopt, wordt het terrein verkaveld.

14

PRIVE PERCEEL
geen eigendom COOIC

Gersblok

TRAGE WEG

Turnhoutsebaan

Dycksbloot

1/500

N

20190621
07
Implanting
NIEUWE TOESTAND
Turnhoutsebaan 319-321, 2970 Schilde
Afd. 1, Sectie D, nrs 403m/403n/403v/403w/404n

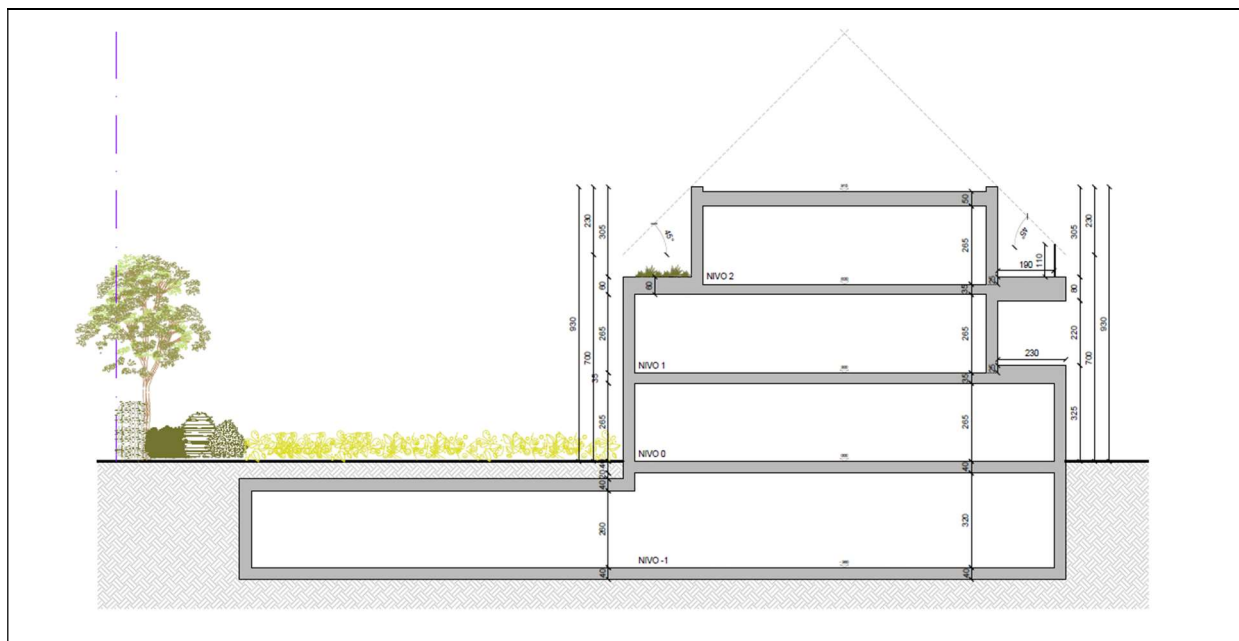
gebouwen met profilering
afwijking geluid schiedegende verkeering
dynamische gevel
behoud typologie verkeering

Aan de hand van de aangeleverde plannen wordt ter hoogte van de Albert van Dyckstraat aan de noordoostelijke zijde van het plangebied de inrit van de ondergrondse parkeergarage aangelegd. De parkeergarage situeert zich op ca. 4 m onder het huidige maaiveld en zal bestaan uit 47 parkeerplaatsen, 31 privébergingen, een meterberging en een afvalberging. Het geheel heeft een oppervlak van ca. 2.023 m² en wordt gefundeerd op een betonplaat met een dikte van ca. 40 cm. De bouwput wordt met andere woorden tot een diepte van ca. 4,5 m uitgegraven.

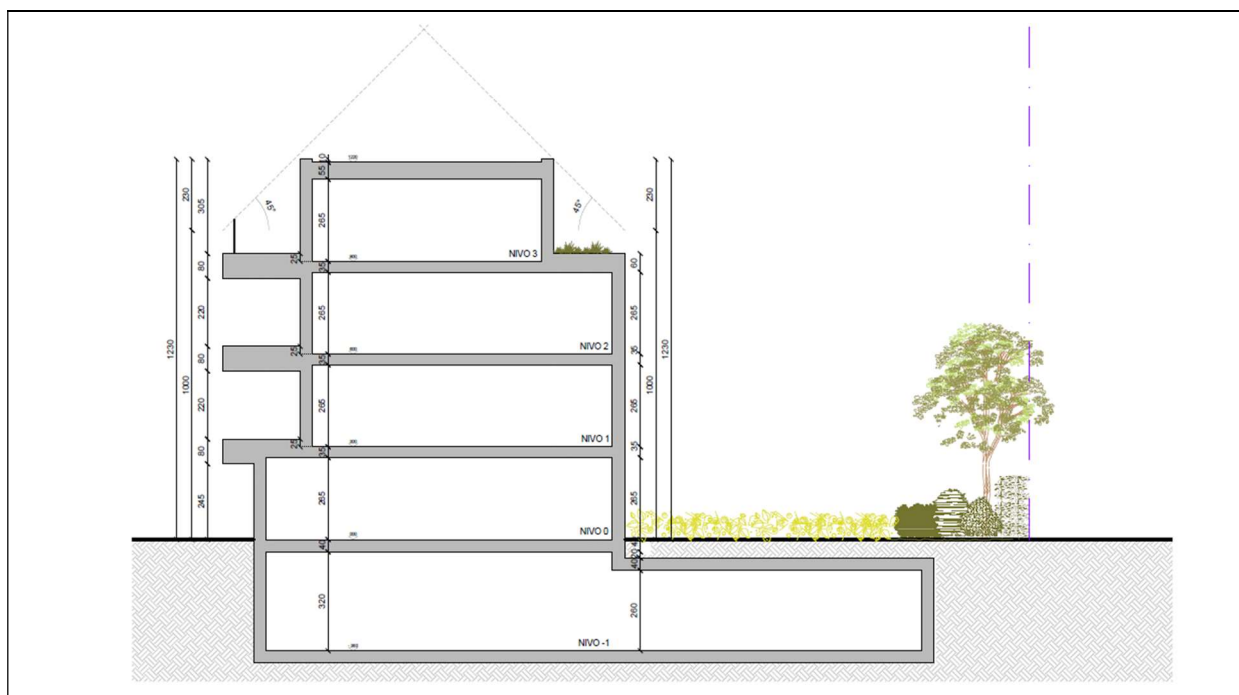
15

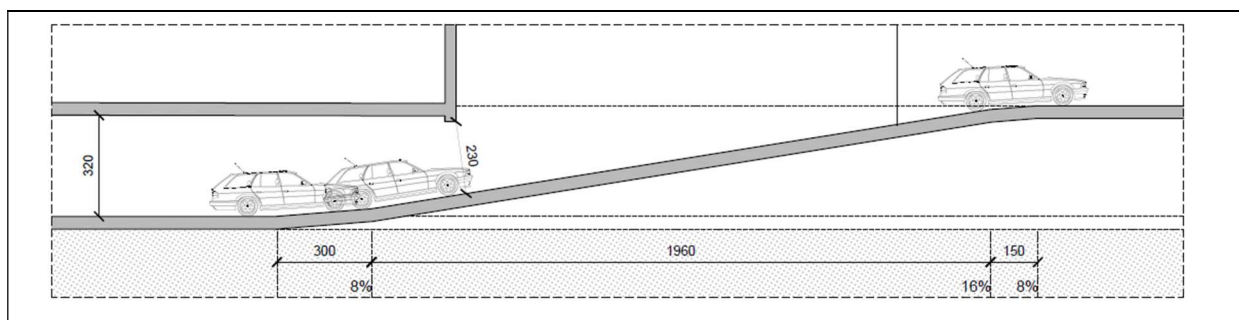

Figuur 3e. Typesnede 1 (westkant nieuwbouw; straatzijde rechts).

Figuur 3f. Typesnede 2 (oostkant nieuwbouw; straatzijde links).

Figuur 3g. Snede inrit.

5 Archeologisch bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt verslag uitgebracht van het bureauonderzoek naar de archeologische en historische kennis over het plangebied (*assessment-rapport*). De hierbij gehanteerde methoden, technieken en criteria zijn beschreven in hoofdstuk 3.

5.1 Archeologische voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek in welke vorm dan ook uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied. Deze bureaustudie is met andere woorden het eerste onderzoek dat voor deze locatie wordt uitgevoerd. Buiten de grenzen van het plangebied zijn op verschillende locaties al archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze worden beschreven in paragraaf 5.6.

5.2 Historische bronnen

Voor het historisch onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens uit de inventaris onroerend erfgoed en heemkundige literatuur online. Schilde maakte onderdeel uit van het markgraafschap Antwerpen. In 1106 werd het aan het hertogdom Brabant toegevoegd. De oudste vermelding is te vinden in een oorkonde uit 1183, waarin de naam 'Schlina' wordt vernoemd.

De dorpskern vormde zich tussen een heidelandschap dat zich in het noorden bevond en de moerassige vallei van het Groot Schijn in het zuidoosten. Van belang voor de geschiedenis van de gemeente zijn de Sint-Guibertuskerk en het Puttenhof. Dat vormde het geestelijk centrum van de gemeente, met laathof en abtskamer van de abdij van Affligem. De abdij van Affligem had ruime bezittingen in Schilde, net zoals de familie van Diedeghem die in de 14^e en 15^e eeuw eigenaar waren van de heerlijkheid Schilde. Buiten de grootgrondbezitters en de abdijen was de rest van het grondgebied in het bezit van de hertog van Brabant.

5.3 Cartografische bronnen

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Frickx, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen en van Vandermaelenkaart gebruikt. De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw en de Poppkaart zijn voor dit plangebied niet beschikbaar.¹ Er zijn in dit kader ook recente topografische kaarten ook bekeken.

Het plangebied ligt ten noordwesten van het historische dorpskern van Schilde en ten vlak ten zuiden van een opsplitsende waterloop. Als algemeen referentiekader lijkt de Frickxkaart (fig. 4) echter moeilijk als alleenstaand cartografisch document leesbaar. De kaart is te algemeen om er duidelijke informatie over het plangebied uit af te leiden. Daarenboven kan de kaart niet goed georeferereerd worden.

---

¹ Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>. Dit zal niet elke keer herhaald worden bij de desbetreffende kaartbeschrijving.

Figuur 4. Uitsnede uit de Frickxkaart (1744). ©LARES

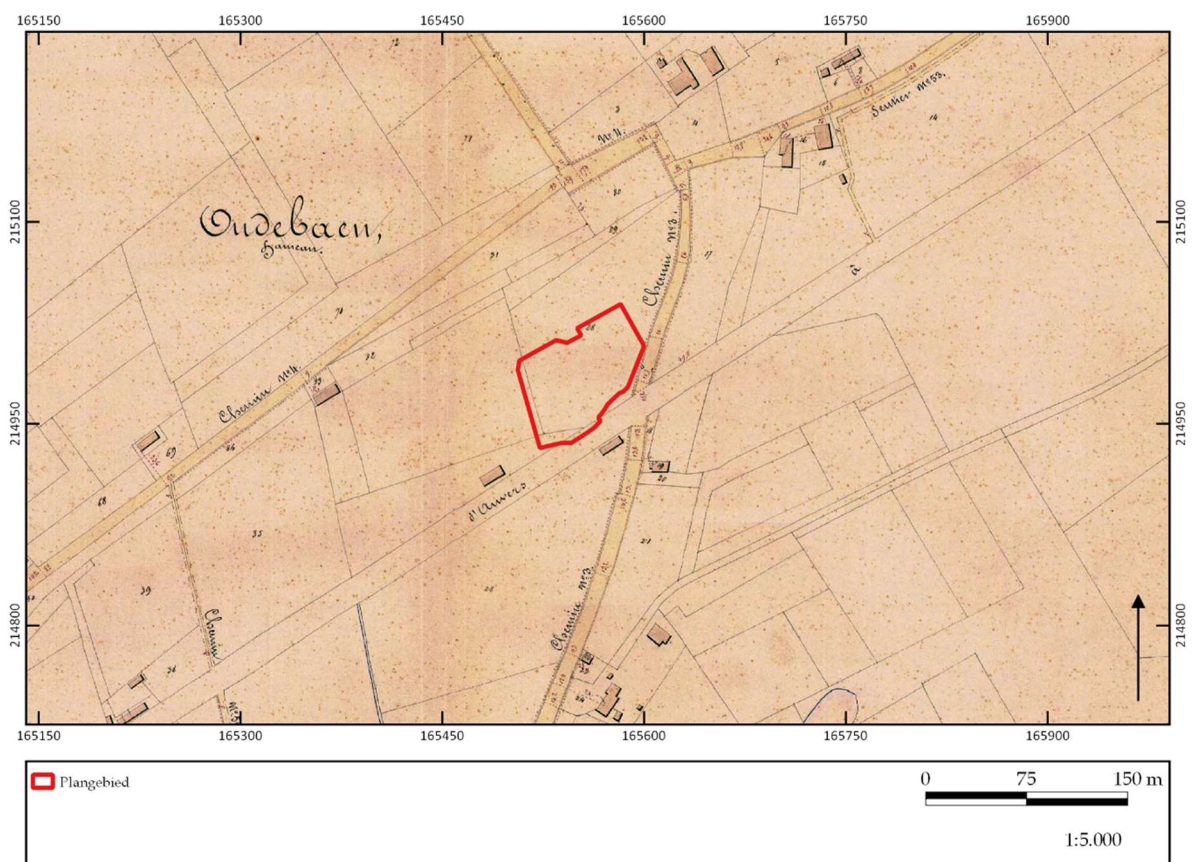

Figuur 5. Uitsnede uit de Ferrariskaart (1771-1778). ©LARES

De Ferrariskaart (1771-1778) is op deze locatie alvast duidelijk en gedetailleerd te plaatsen (fig. 5) en is het plangebied goed te zien. Het toont aan dat het plangebied nabij de bewoningskern van Schilde gelegen is. De Turnhoutsebaan en De Rest bestonden toen in elk geval al. Het plangebied is op de kaart aangeduid als agrarisch gebied (akker) waarbij het volledige terrein afgebakend is met bomenrijen. In de omgeving zijn meerdere hoeves en/of woningen op te merken. Ten zuidoosten stroomt de Kleinebeek op ca. 900 m van het plangebied.

Ongeveer driekwart eeuw later worden de kaarten van de Atlas der Buurtwegen (1841) gemaakt (fig. 6). Daar is hetzelfde wegpatroon te zien. Daarenboven is de perceelsindeling van de omgeving goed herkenbaar, al verschilt die nog sterk van de huidige indeling. Het plangebied is aangeduid als onbebouwd. Het bodemgebruik is hier niet op af te lezen, maar mogelijk was het in die tijd nog steeds in gebruik als akker.

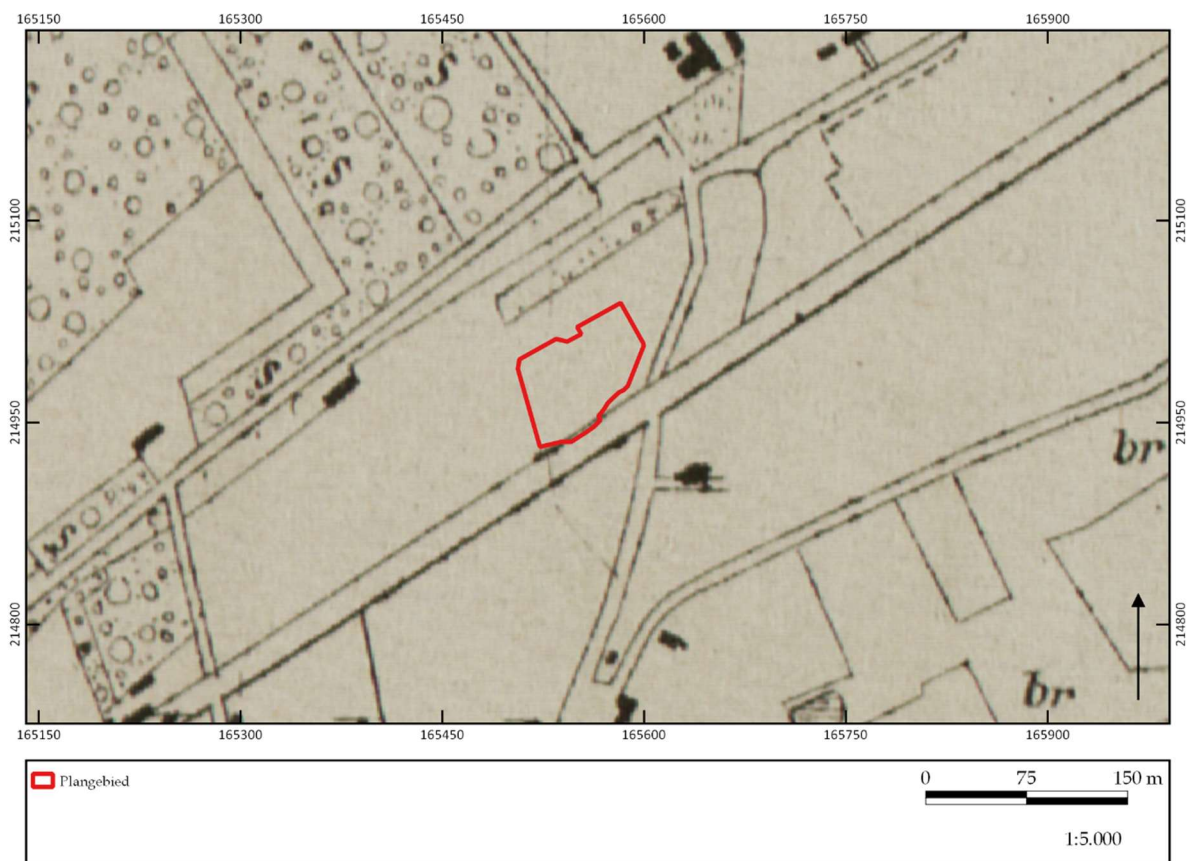

Figuur 6. Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (1841). ©LARES

De Vandermaelenkaart (1846-1854) vertoont geen wezenlijk ander beeld dan de Atlas der Buurtwegen (fig. 7). Het plangebied is hierbij nog steeds gelegen nabij de toenmalige bewoningskern van Schilde. Het is onbebouwd en vrij hoog gelegen in het landschap op een aanzienlijke afstand van waterlopen.

De hierboven besproken historische kaarten tonen een hoge mate van continuïteit in en rond het plangebied vanaf de tweede helft van de 18^e eeuw tot het einde van de 19^e eeuw. Het stratenplan bleef daarbij onveranderd en de regio, en meer bepaald het plangebied, kan als landbouwareaal gekarakteriseerd worden. Geen enkel kaartbeeld

lijkt bewoning te suggereren binnen het plangebied.

Figuur 7. Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (1846-1854).

©LARES

Figuur 8. Uitsnede uit de topografische kaart van Schilde van 1929 .

©CARTESIUS

Afsluitend zijn nog enkele topografische kaarten bekeken. Door de grote continuïteit binnen het plangebied en de hoge tijdsresolutie van de verschillende beschikbare topografische kaarten werd ervoor gekozen hier slechts één te bespreken.² De gehele reeks aan topografische kaarten toont immers steeds opnieuw hetzelfde karakter voor het plangebied. Het is pas met de topografische kaart van Schilde uit 1929 dat een eerste notie wordt gemaakt van de Albert van Dyckstraat die langs de noordoostelijke

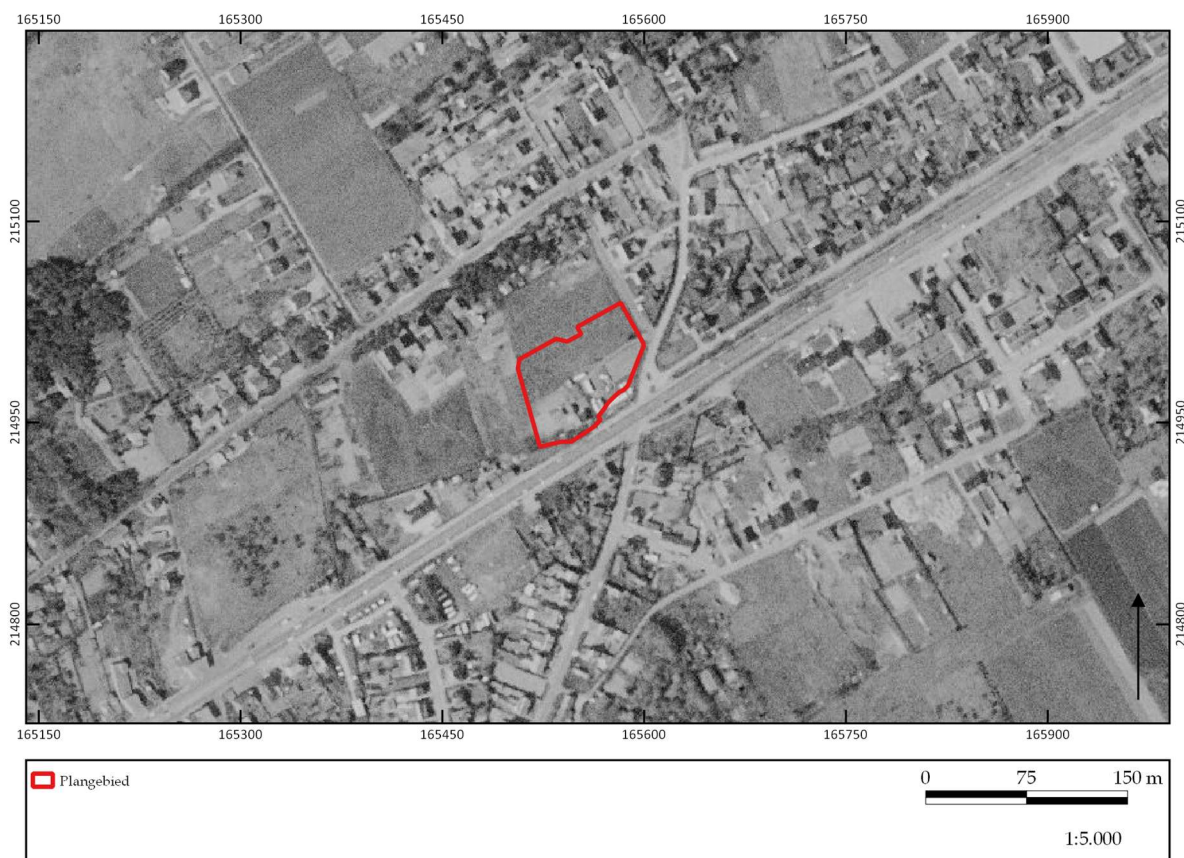
² Voor het meest complete overzicht aan georeferencierte topokaarten voor het plangebied zie www.cartesius.be.

zijde van plangebied loopt (fig. 8). Het plangebied blijft wel volledig onbebouwd.

5.4 Luchtfotografie

Ter aanvulling van de 18^e- tot 20^e-eeuwse historische kaarten zijn ook recentere luchtfoto's uit verschillende jaartallen bekeken. De luchtfoto uit 1971 (fig. 9) is zeer grofkorrelig maar toont wel aan dat de zuidelijke helft van het plangebied grotendeels verhard en bebouwd is. De overige delen van het plangebied zijn in gebruik als grasland.

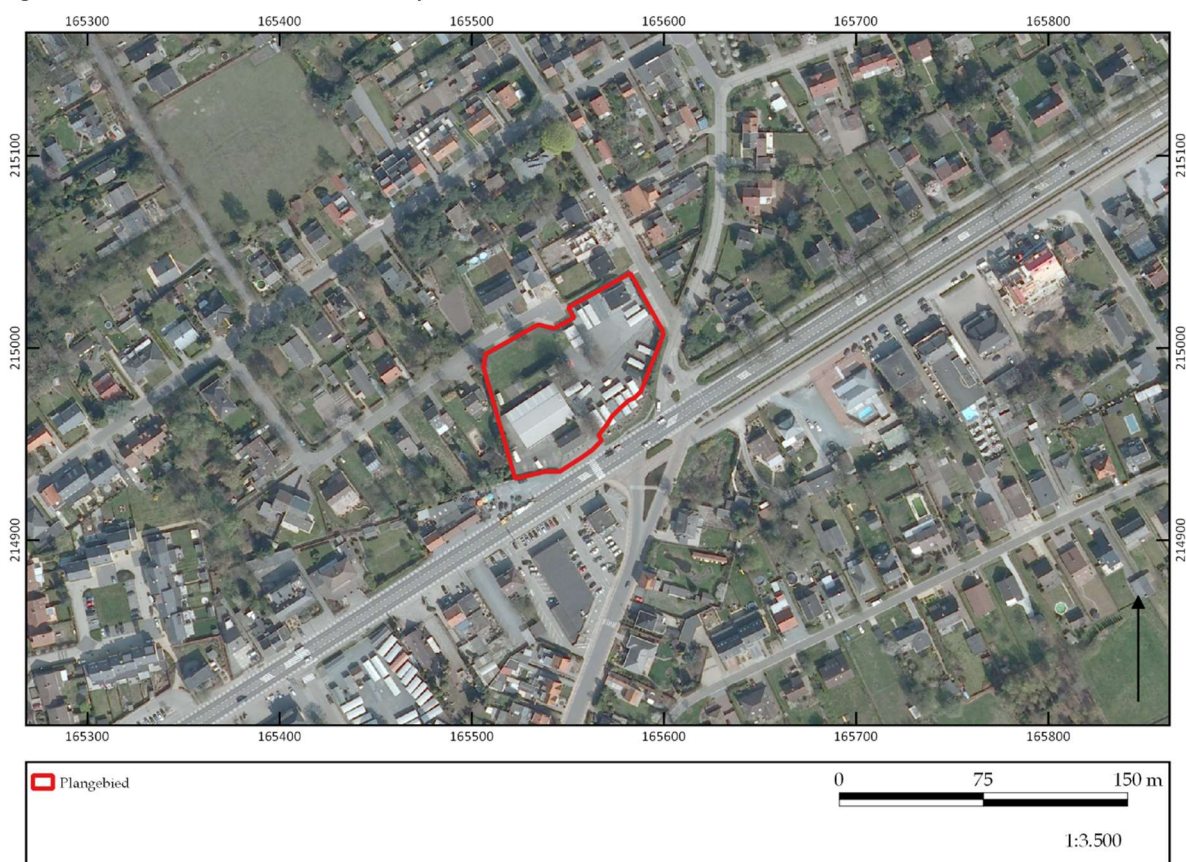
Figuur 9. Uitsnede van de luchtfoto uit 1971. ©LARES

De situatie op de luchtfoto uit 1979-1990 (fig. 10) sluit hier grotendeels bij aan, alleen vertoont het verdere uitbreiding van de verhardingen en gebouwen. Het grasland is hierdoor aanzienlijk verkleind en zijn er enkele bomen nog op te merken. Aan de noordwestelijke hoek van het plangebied is De Gersblok voor een eerste keer op te merken. In 2000-2003 (fig. 11) is te zien dat het plangebied grotendeels bestaat uit grasland en tuinen. Enkel het noordelijke deel is verhard en deels bebouwd. Er is ook nog steeds een serre te zien. Recentere luchtfoto's (fig. 12-13) zoals die van 2008-2011 en 2015 tonen aan dat het noordoostelijke deel werd verhard en bebouwd. Daarbij is de uitbreiding van de Gersblok ook duidelijk waarneembaar. Algemeen gesteld duiden deze luchtfoto's de bestaande situatie aan. Een gelijkaardig beeld als voorgaande is te zien op de meest recente luchtfoto uit 2019 (fig. 13).

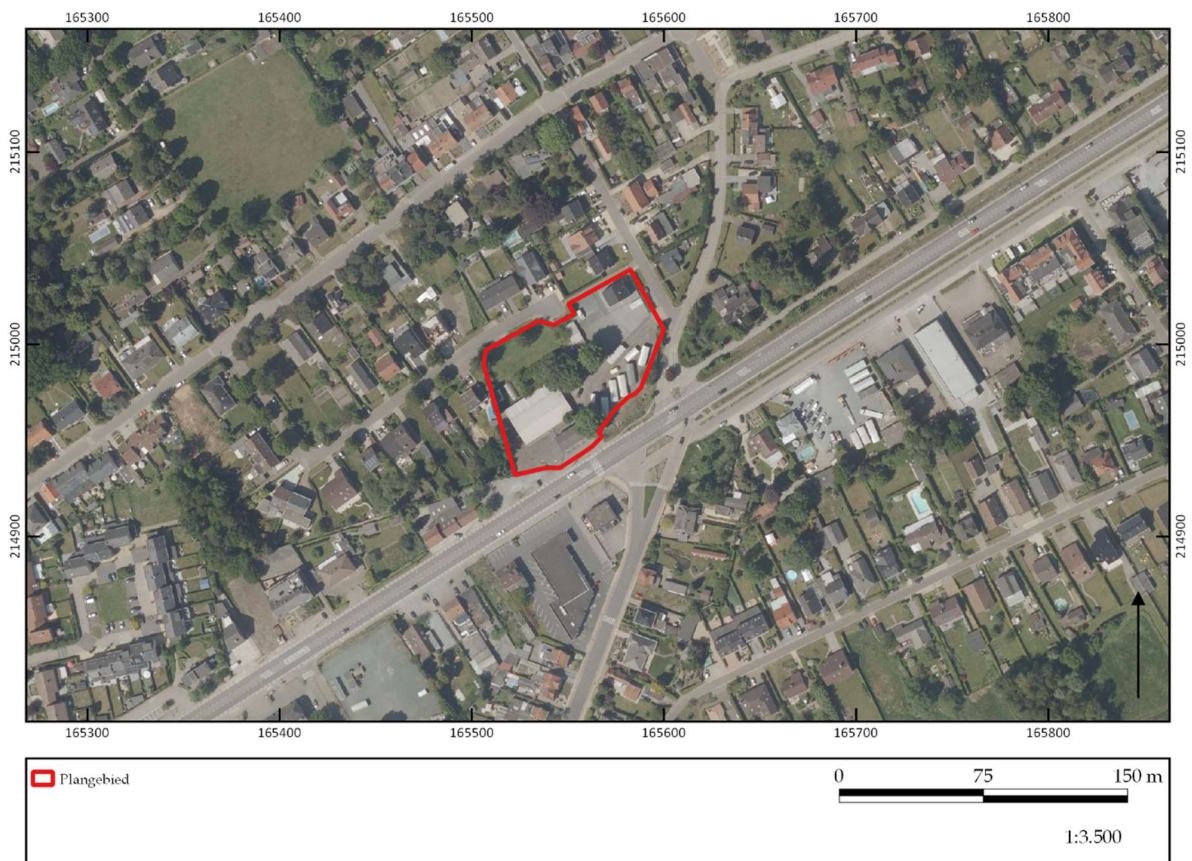

Figuur 10. Uitsnede van de luchtfoto uit 1979-1990. ©LARES

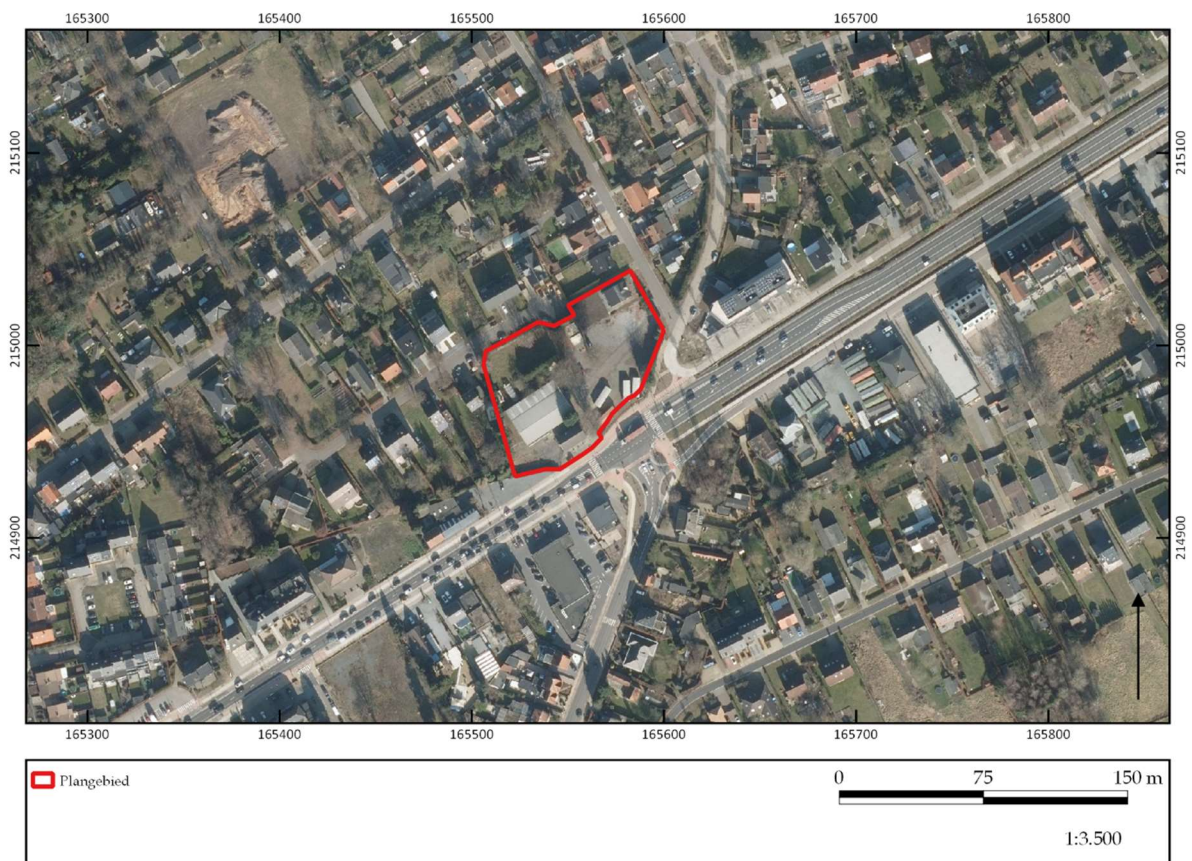

Figuur 11. Uitsnede van de luchtfoto uit 2008-2011. ©LARES

Figuur 12. Uitsnede van de luchtfoto's uit 2015. ©LARES

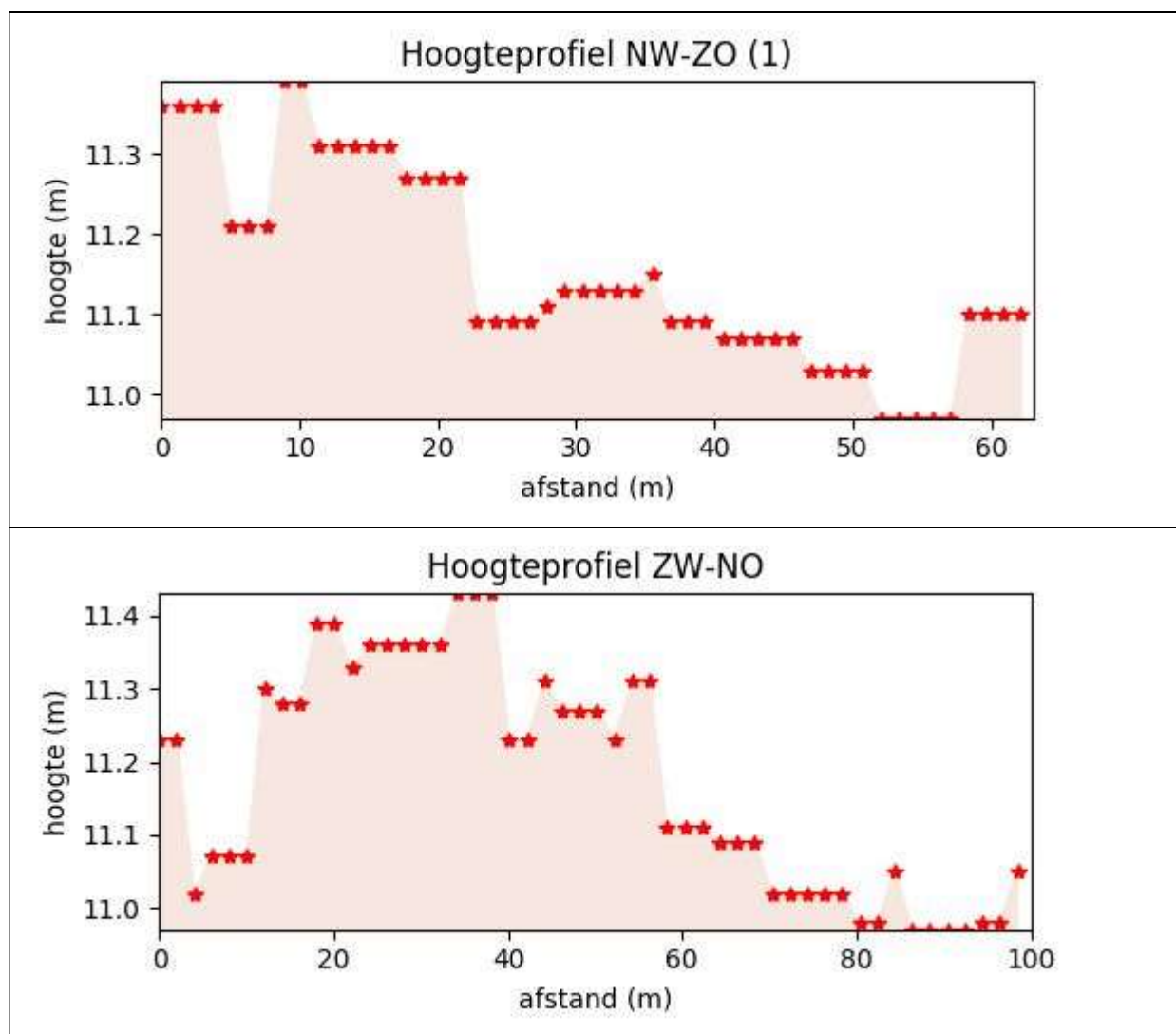

Figuur 13. Uitsnede van de luchtfoto's uit 2019. ©LARES

5.5 Geo(morfo)logie en bodem

Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de potentiële bodemerosiekaart, de bodembedekkingskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.³ Om te kijken hoe de landschappelijke hoogteligging van het plangebied is ten opzichte van een grotere omgeving en de relatie van het plangebied tot beek- en riviervalleien zich verhoudt is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II bestudeerd.

Figuur 14. Terreindoorsnede: boven NW-ZO; onder W-O.

Schilde situeert zich in de Kempen, meer bepaald in laag België en behoort tot de depressie van de Schijns-Nete die gelegen is tussen de heuvelruggen van Boom en van de Kempen. Het plangebied behoort overigens tot het deelbekken van het Beneden-Scheldebekken, de Bovenschijn en het stroomgebied van de Schelde. Op lokale schaal kunnen een aantal waterlopen opgemerkt worden. Op ca. 430 m ten noordwesten situeert zich de Moerbeek die vervolgens uitmondt in de Zwanebeek. Op ca. 900 m ten zuidoosten stroomt de Kleinebeek die vervolgens uitmondt in de Groot Schijn. Ten

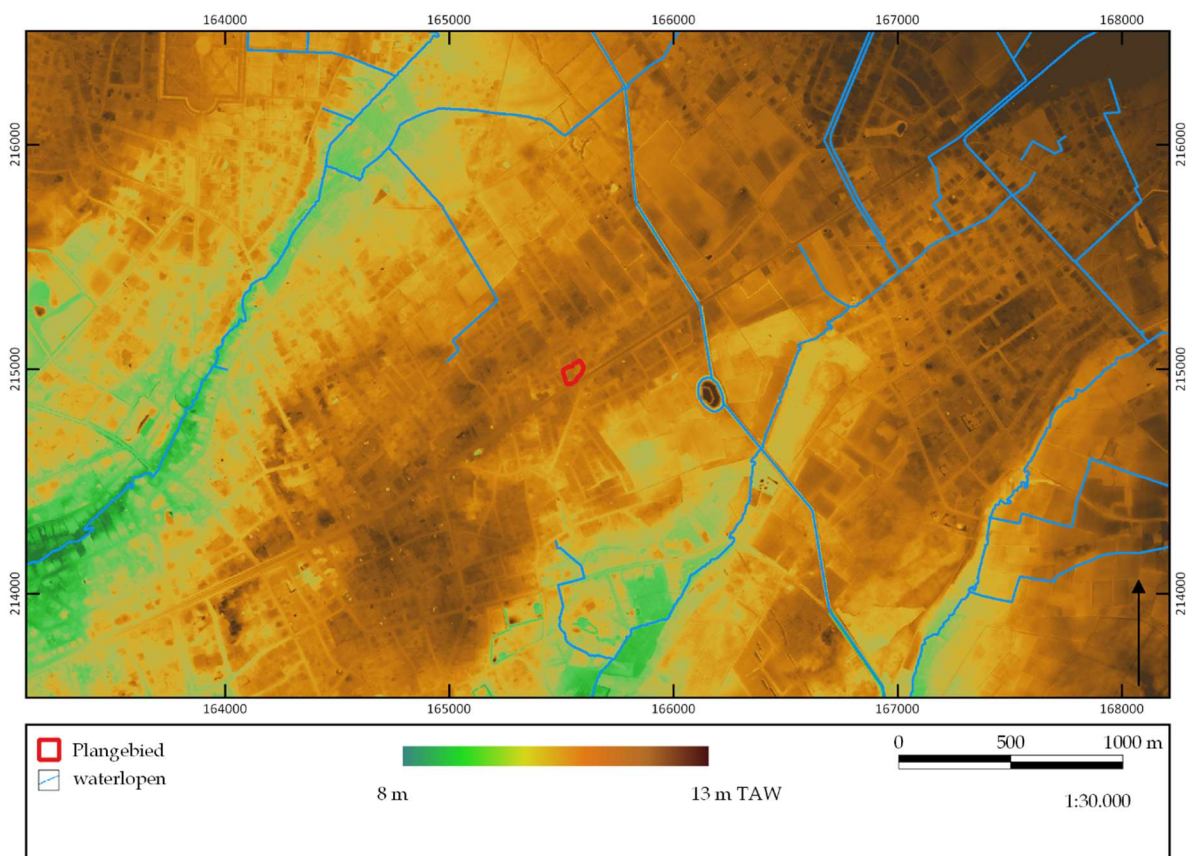
³ Alle bodemkaarten kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be.

oosten op ca. 500 m van het plangebied situeert zich het antitankkanaal die omstreeks het begin van de 20^e eeuw werd uitgegraven voor militaire doeleinden tijdens de wereldoorlogen.

Het plangebied zelf is gelegen op een heuvelrug met noordoost zuidwest oriëntatie en loopt slechts zeer lichtjes af in zuidoostelijke richting, van een hoogte van ca. 11,3 m +TAW naar een hoogte van 11,1 m +TAW. Dit is in de richting van de Kleinebeek die zich op ca. 900 m van het studiegebied bevindt (fig. 14). In noordoostelijke richting kan ook een minimale daling opgemerkt worden, van een hoogte van ca. 11,2 m + TAW naar een hoogte van 11,1 m + TAW.

5.5.1 Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II

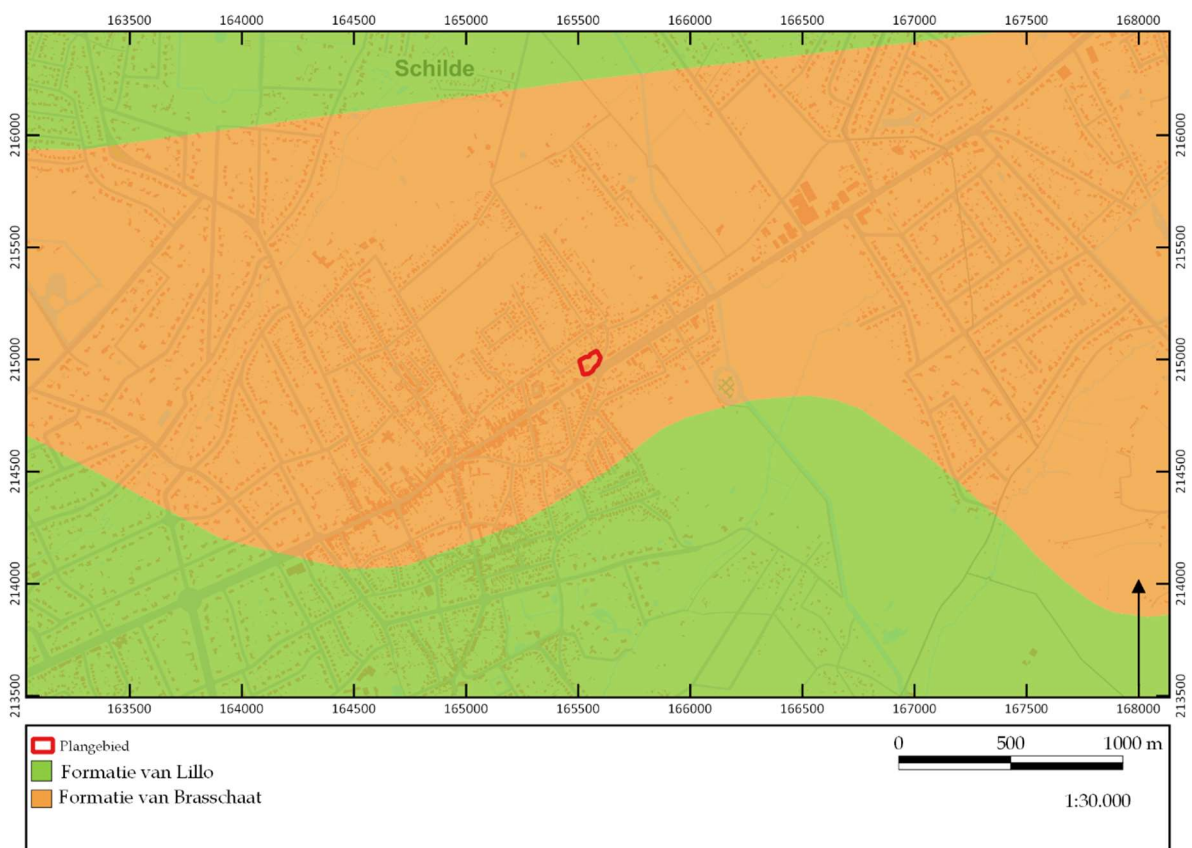
Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (fig. 15) wijst hetzelfde uit. Net zoals ook uit enkele historische kaarten bleek, blijkt hieruit dat het plangebied gelegen is op ca. 900 m ten noordwesten van de Kleinebeek en op ca. 430 m ten zuidoosten van de Moerbeek. Ook kan het antitankkanaal ten oosten van het terrein opgemerkt worden. Het plangebied is gelegen op een vrij vlak plateau op een heuvelrug. Hierdoor loopt het terrein slechts zeer lichtjes af in zuidoostelijke richting af van 11,3 m +TAW tot 11,1 m +TAW.

Figuur 15. Hoogteligging op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II. ©LARES

5.5.2 Tertiair geologische kaart

Op de tertiair geologische kaart (fig. 16) ligt het plangebied op een ondergrond dat benoemd wordt als de Formatie van Brasschaat, lid van Hemeldonk. Deze is afgezet tijdens het plioceen. Deze sedimenten bestaan uit lichtgrijs tot lichtgroen fijn zand, dat zeer goed gesorteerd is. Bovendien is het weinig kleihoudend, glauconiethoudend en glimmerhoudend. Op basis van de geologische boringen in de omgeving van het plangebied zitten de tertiaire sedimenten op een diepte van ca. 5,2 m -mv.⁴

Figuur 16. Uitsnede van de tertiair geologische kaart. ©LARES

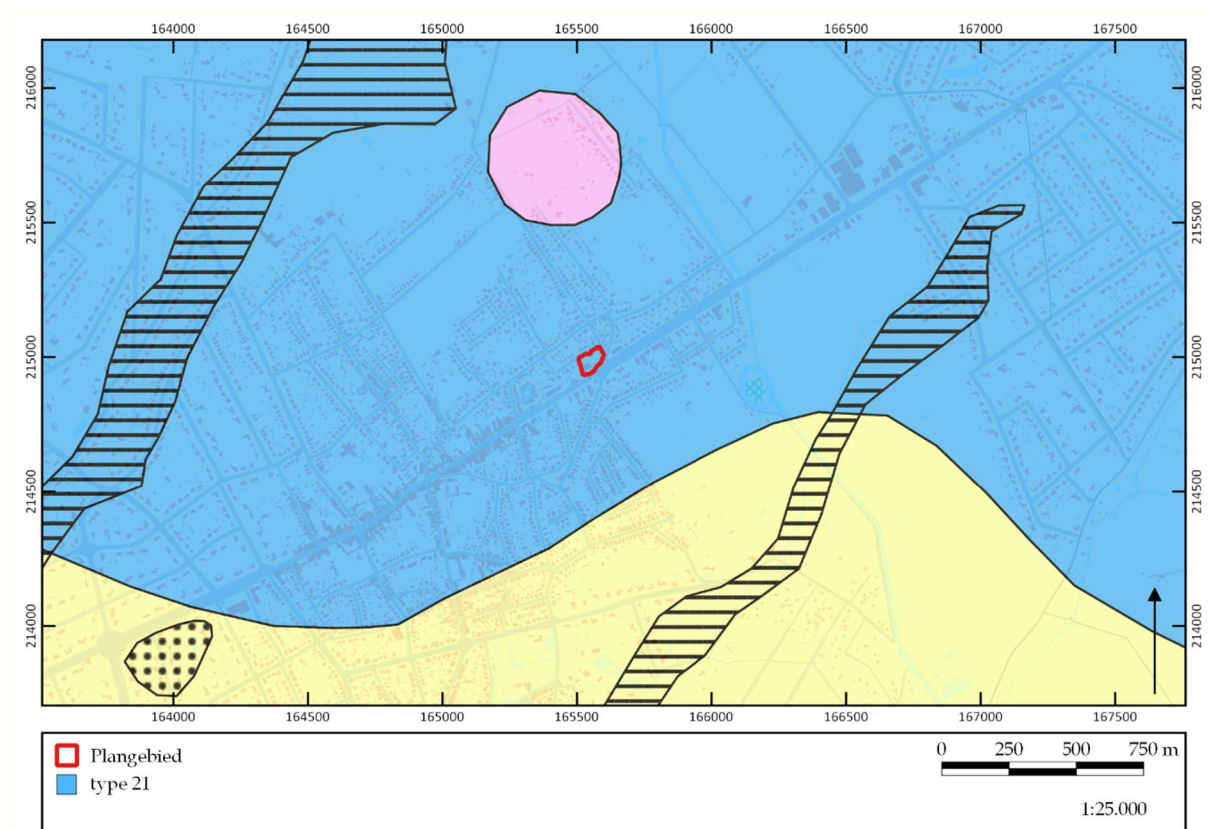
5.5.3 Quartair geologische kaart

De quartaire dekzanden zijn in het plangebied van het profieltype 21 (fig. 17). Bovenop de pleistocene sequentie holocene en/of tardiglaciaire afzettingen zijn aangetroffen. Hier bevinden zich eolische afzettingen die bestaan uit zand of silt, daterend uit het weichseliaan (laat-pleistoceen), maar mogelijk ook uit vroeg-holocene en/of hellingsafzettingen uit het quartair. De eolische afzettingen behoren tot de Formatie van Wildert, die bestaat uit geel en geelgrijs goed gesorteerd zwaklemig kwartshoudend zand met soms een lichte bijmenging van glauconiet. Daaronder kunnen zich nog getijdenafzettingen met mogelijke intercalatie van fluviatiele en eolische afzettingen bevinden, daterend uit het vroeg-pleistoceen.⁵

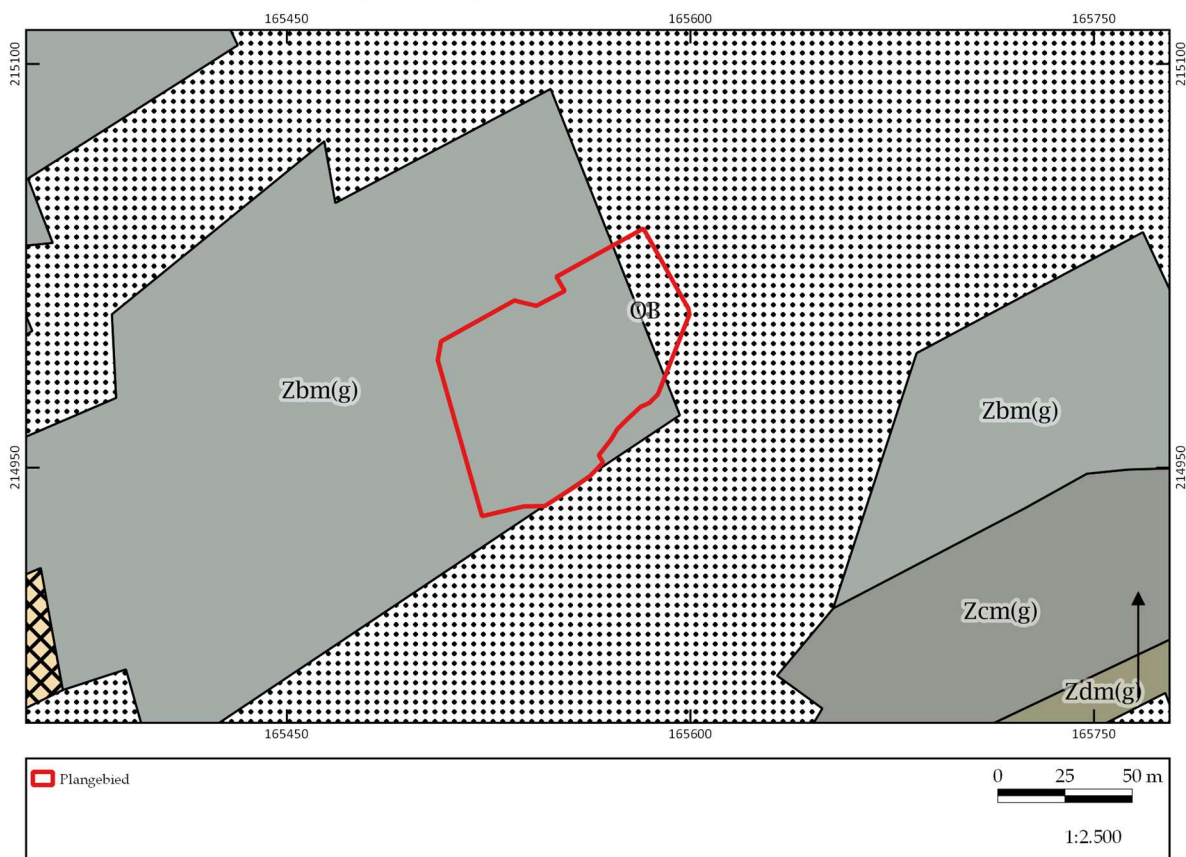
⁴ www.dov.vlaanderen.be.

⁵ Bogemans 2008.

Figuur 17. Uitsnede van de quartair geologische kaart. ©LARES

Figuur 18. Uitsnede van de bodemkaart. ©LARES

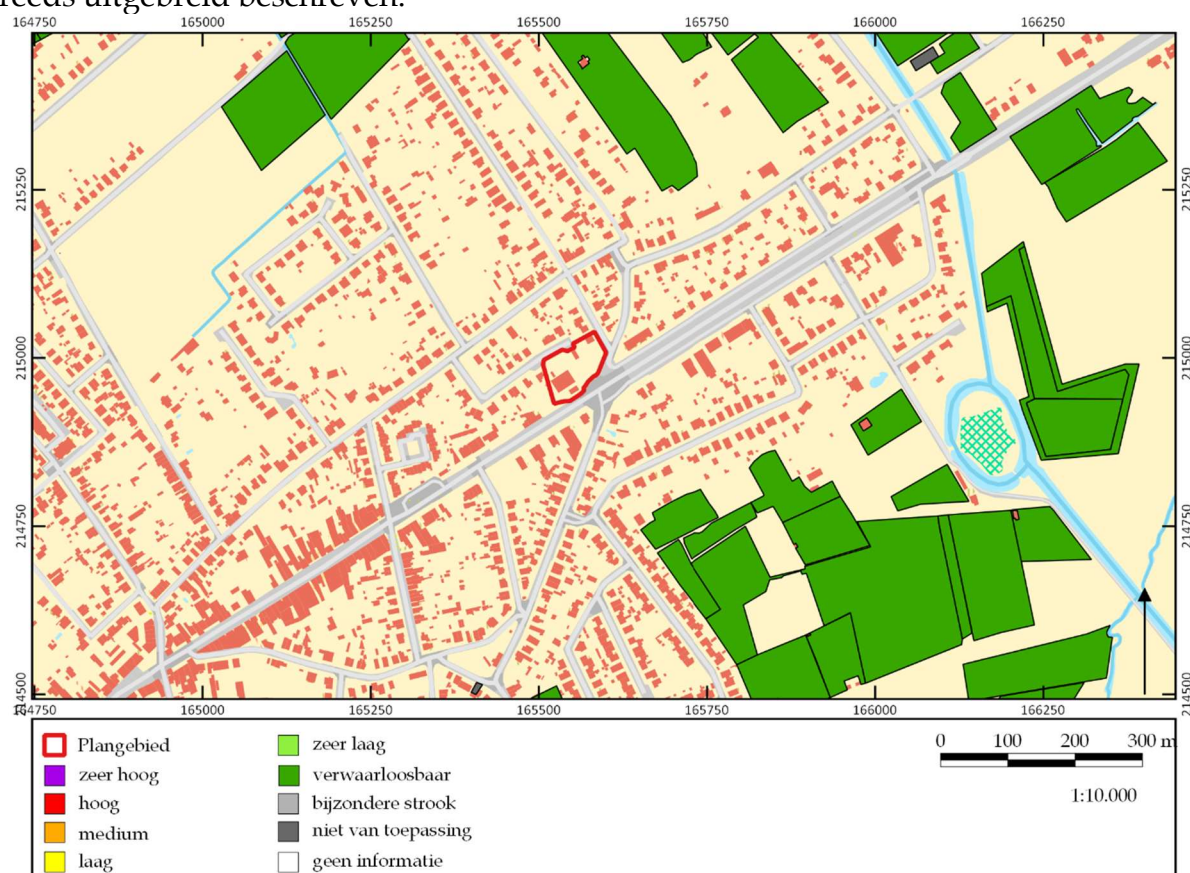
5.5.4 Bodemtype

Op de bodemkaart van Vlaanderen (fig. 18) blijkt dat het noordoostelijke deel van het plangebied gelegen in een zone dat als bebouwde zone (OB) staat aangeduid. Hoewel deze gebieden in de regel ook bebouwd zijn, blijkt toch dikwijls dat deze zones zeer ruim zijn genomen en dat er toch ook regelmatig onbebouwde terreinen mee worden aangegeven.

Het grootste deel van het plangebied staat aangeduid als bodemtype Zbm(g). Dit is een droge zandbodem met een dikke antropogene humus A horizont. Onder het plaggendek komt een begraven profiel voor, meestal een Podzol of een verbrokken textuur B. Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm. De Zbm-gronden en varianten worden overwegend als akkerland gebruikt, welke slechts een beperkte teeltkeuze toelaat. Sommige gronden werden bebost met naaldhout of loofhout.⁶

5.5.5 Potentiële bodemerosie en bodembedekking

De potentiële bodemerosiekaart per perceel uit 2018 (fig. 19) geeft voor het plangebied geen informatie maar wel is duidelijk dat het in een gebied ligt waarvoor de bodemerosie verwaarloosbaar is. Dit kan daarom ook aangenomen worden voor het plangebied zelf. Uit de bodembedekkingskaart (1 m resolutie) (fig. 20) blijkt een situatie die grotendeels overeenkomt met de huidige werkelijkheid, zoals hierboven reeds uitgebreid beschreven.

Figuur 19. Uitsnede van de potentiële bodemerosiekaart. ©LARES

⁶ www.geopunt.be.

Figuur 20. Uitsnede van de bodembedekkingskaart.

©LARES

5.6 Archeologische bronnen

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied werden alvast geen archeologische waarden aangetroffen (fig. 21).⁷ In de bredere omgeving beschikken we over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied.

Centraal Archeologische Inventaris:

VOLLE MIDDEEEUWEN

- **CAI ID 103205:** Schilde, Kerkplein: omvat de St-Hubertuskerk en kan gedateerd worden omstreeks de 12^e eeuw.

LATE MIDDELEEUWEN

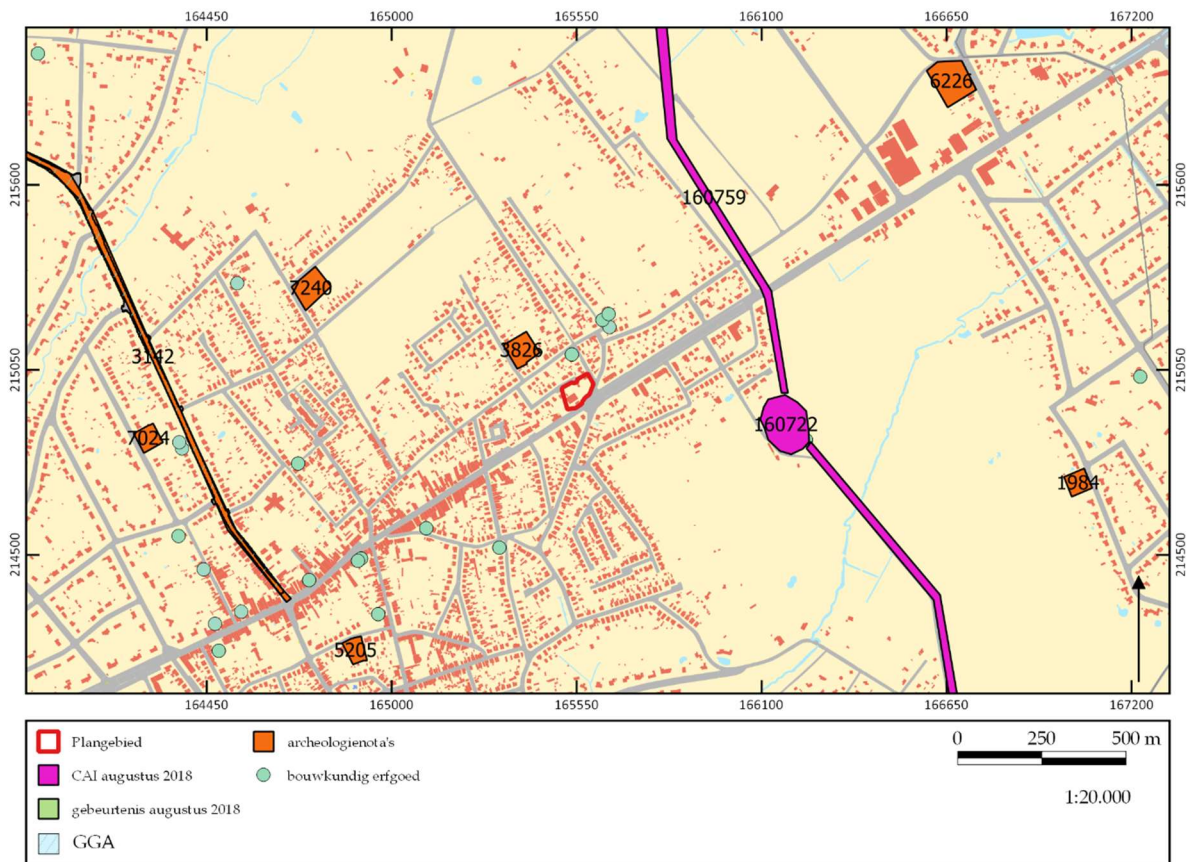
- **CAI ID 103203:** Schilde, Alfons Van den Sandelaan: deze aanduiding wordt omschreven als een alleenstaande hoeve als een schans. Wordt voor een eerste maal vermeld in 1312.
- **CAI ID 103200:** Schilde, Spreeuwenberglaan: omvat een alleenstaand lusthof,

⁷ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 31 juli 2019 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

genaamd Puttenhof. Kent een voorloper in de late middeleeuwen. Hierbij zou het gaan om een abtskamer en laathof.

- **CAI ID 103197:** Schilde, nabij Liersebaan: omvat een alleenstaande hoeve genaamd 'Hoeve Spreeuwenborg' en werd reeds in de 15^e eeuw vermeld.

Figuur 21. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©OE/LARES

NIEUWE TIJD:

- **CAI ID 103203:** Schilde, Alfons Van den Sandelaan: deze aanduiding wordt omschreven als een alleenstaande hoeve als een schans. Wordt voor een eerste maal vermeld in 1312.
- **CAI ID 103232:** Schilde, Alfons Van den Sandelaan: omvat een alleenstaand luthof of hof van plaisantie, genaamd kasteel Spreeuwenborg.
- **CAI ID 103200:** Schilde, Spreeuwenberglaan: omvat een alleenstaand luthof, genaamd Puttenhof. Kent een voorloper in de late middeleeuwen. Hierbij zou het gaan om een abtskamer en laathof.
- **CAI ID 103201:** Schilde, Puttenhoflaan: omvat een pastorie die reeds voor 1620 werd opgericht.

NIEUWSTE TIJD:

- **CAI ID 160759:** Stabroek tot Albertkanaal: een verdedigingslinie of gracht die werd aangelegd met bedoeling vijandelijke tanks en ander rollend materiaal te stoppen voor ze Antwerpen konden bereiken. De gracht vormt een kwartcirkel rond de stad Antwerpen en loopt door gemeenten Stabroek, Kapellen, Brasschaat, Schoten, Brecht, Schilde en Ranst, waar de gracht aansluit met het Albertkanaal.

- **CAI ID 160722:** Schilde, Schanslaan: een redoute of schans dat omstreeks 1909 en 1921 werd opgebouwd uit baksteen en gewapend beton als deel van de versterkingslinie rond Antwerpen. Op 9 oktober 1914 werd de Schans opgeblazen door het terugtrekkende Belgische leger. Na WOI werden nog enkele aanpassingen uitgevoerd, zo werden enkele nieuwe bunkers bijgebouwd en loopgraven aangelegd. In 1939-1940 werd de schansgracht aangesloten op de antitankgracht.

Overige inventarissen:

Voor de vermelding van overige inventarissen hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 14135:** Kleine alleenstaande woning op omhaagd, beboomd domein op hoek met A. Van Dyckstraat. Opgetrokken naar ontwerp van Huib Hoste in 1930.⁸
- **ID 14134:** Woonstalhuis (nok parallel aan de straat) met zuidelijke voorgevel van acht traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (Vlaamse pannen), uit de tweede helft van de 19de eeuw. De laatste twee traveeën werden toegevoegd in de 20e eeuw.⁹
- **ID 14114:** Tot woningen verbouwde hoeve met losstaande bestanddelen met kern uit de 18e eeuw. Verbouwd woonstalhuis (nummer 14) (nok loodrecht op de straat), tot twee woningen (nummers 10-12) verbouwde langsschuur (nok loodrecht op de straat) aan zuidzijde en bakhuisje (nok parallel aan de straat) aan westzijde.¹⁰

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, archeologische zones, orgels, wereldoorlog relictten)
- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Erfgoedlandschappen

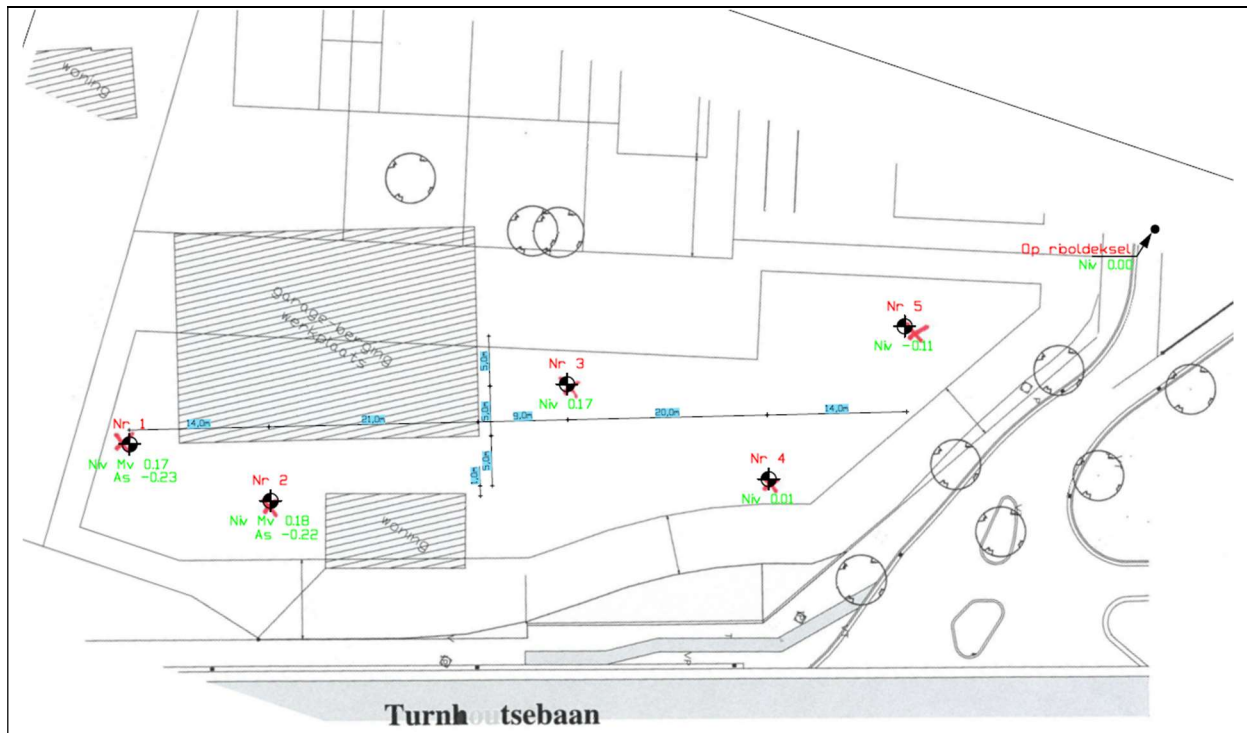
5.7 Dieptesonderingen in functie van funderingsadvies

Voorafgaand aan de bouw en in functie van het bepalen van de funderingsdiepte, zijn vijf sonderingen gezet (fig. 22). Hieruit is gebleken dat het bovenste deel van de bodem heterogeen en los is, wat wijst op de aanwezigheid van geroerde en/of opgebrachte grond. De draagkracht van de bodem is pas goed vanaf een diepte van minstens 1,2 m onder maaiveld.

⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14135>

⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14134>

¹⁰ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14114>

Figuur 22. Locatie van de sonderingen.

De locaties van sonderingen 1 t/m 4 geven het beeld weer van de bodem ter hoogte van lot 1. Sondering 5 is gelegen ter hoogte van lot 2.

Voor sonderingen 1 en 2 bestaat de bovenste 40 cm van de bodem uit beton. Hieronder bevindt zich los gepakt zand en/of zandhoudende leem tot een diepte van ca. 1,2 tot 1,4 m onder maaiveld. Vanaf die diepte tot een diepte van ca. 7 m komt middelmatig gepakt zand tot goed gepakt zand voor. Hoewel de horizonten niet beschreven zijn op een bodemkundige manier, kan vanuit deze beschrijving wel opgemaakt worden dat de bodem hier tot een diepte van ca. 1,2 tot 1,4 m verstoord is.

Ter plaatse van de sonderingen 3, 4 en 5 wordt de bovenste 30 cm beschreven als 'oppervlakte laag'. Vanuit de terreininspectie kan deze beschrijving aangevuld en geïnterpreteerd worden als zijnde de grindlaag die als verharding op het terrein is aangebracht. Onder deze grindlaag komt tot een diepte van ca. 1,2 m een pakket voor bestaande uit los gepakt zand en/of leemhoudend zand. Hieronder komt tot een diepte van 6,6 tot 8 m wederom middelmatig tot goed gepakt zand voor. De interpretatie van de laag onder de grindlaag is ook hier weer een verstoorde laag.

6 Synthese

In dit hoofdstuk wordt vooreerst een synthese gepresenteerd van de resultaten van het *assessment*. Hierbij wordt telkens aangegeven op welke van de onderzoeksvragen, die voorafgaand aan het bureauonderzoek zijn geformuleerd, een antwoord gegeven kan worden. Ook wordt hier aangegeven wat de impact is van de geplande werken en in hoeverre zij kunnen leiden tot verstoring van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief. Vervolgens wordt een korte synthese gegeven voor een niet-gespecialiseerd publiek.

De volgende onderzoeksvragen zijn voorafgaand aan de bureaustudie geformuleerd:

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

6.1 Synthese voor gespecialiseerd publiek

6.1.1 Samenvatting van de onderzoeksresultaten en beantwoording van de onderzoeksvragen

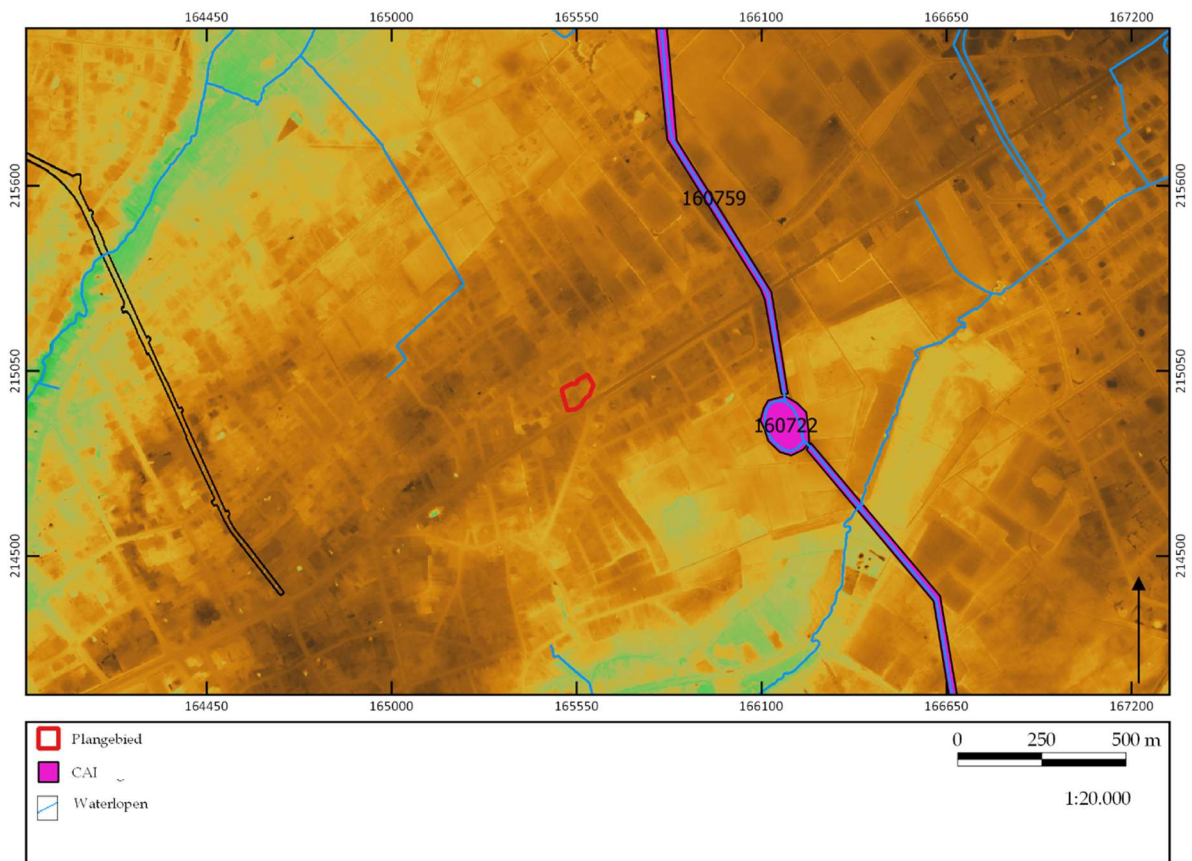
Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-2**).

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 5,2 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige sedimenten afgezet waarin een droge zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont. Het plangebied zelf is gelegen op een heuvelrug en loopt slechts zeer lichtjes af in zuidoostelijke richting, van een hoogte van ca. 11,3 m +TAW naar een hoogte van 11,1 m +TAW. Dit is in de richting van de Kleinebeek die zich op ca. 900 m van het studiegebied bevindt (fig. 15a). In noordoostelijke richting kan ook een minimale daling opgemerkt worden, van een hoogte van ca. 11,2 m + TAW naar een hoogte van 11,1 m + TAW. Op ca. 430 m ten noordoosten situeert zich de Moerbeek.

Historisch gezien is de ontwikkeling van Schilde te plaatsen in de middeleeuwen. Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen als landbouwgrond is gebruikt, en dat het pas vanaf halverwege de 20^e eeuw in gebruik is genomen voor bebouwing en verharding. Deze komt hoofdzakelijk voor in het

zuidwestelijke en noordoostelijke deel van het terrein. Ter hoogte van de zuidoostelijke zijde is grind aangelegd.

Op ca. 150 m ten noordwesten van het plangebied werd, aan de hand van de bekrachtigde archeologienota in 2017, in 2018 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Fodio bvba. Het vooronderzoek heeft uitgewezen dat het terrein in de 14^e eeuw werd ontgonnen. In de zuidelijke zone van het plangebied werd een sporencluster en een puinlaagje, dat deels in de bovenliggende akkerlaag werd opgenomen, blootgelegd. Dit deed vermoeden dat er in de aangewezen periode een gebouw heeft gestaan.¹¹

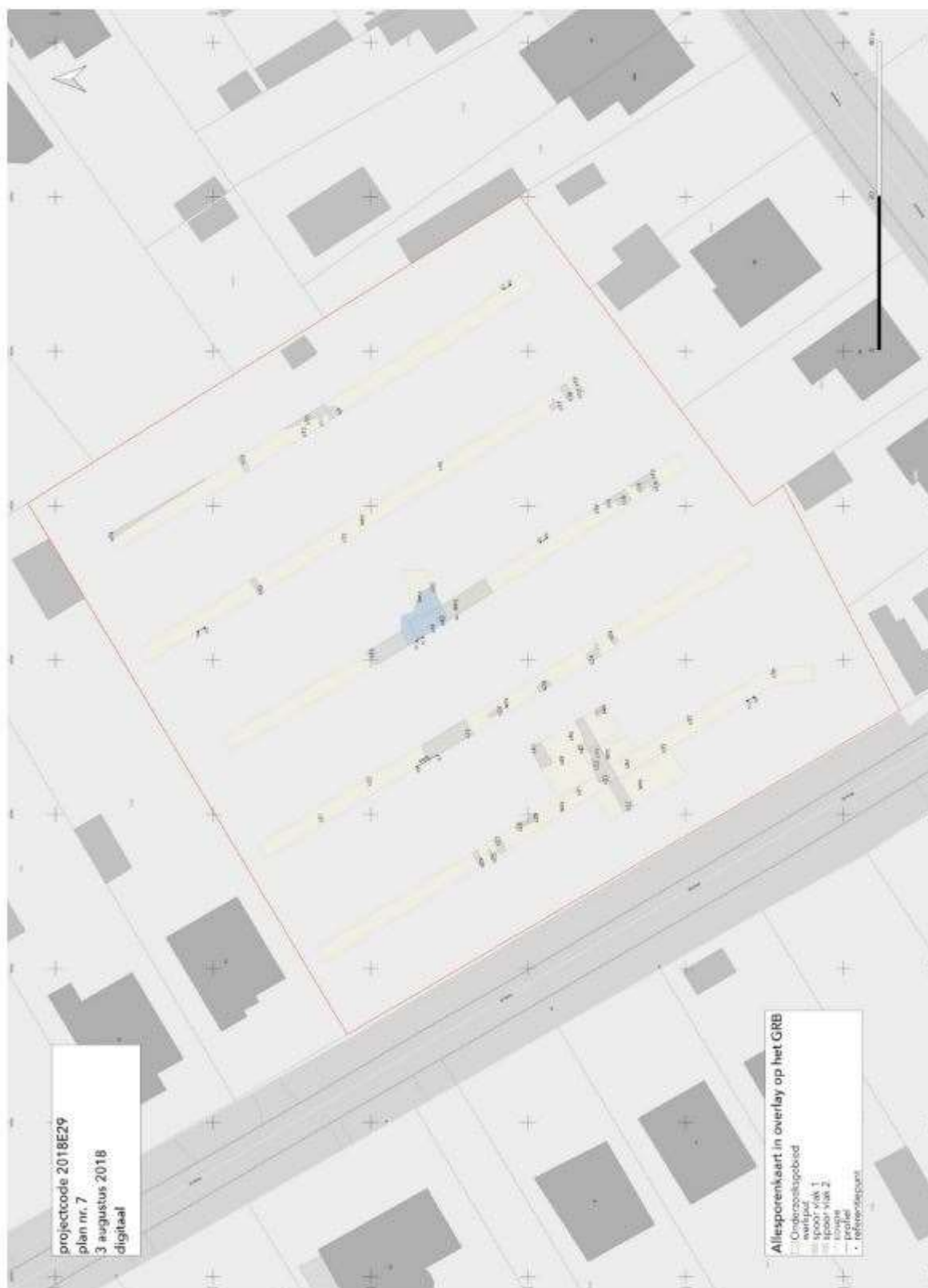
Figuur 23. Analysekaart op basis van de DTM en de CAI-waarden.

©LARES

Volgens de bodemkaart is het onderzoeksgebied gekarteerd als een droge zandbodem met dikke antropogene humus A-horizont. Onder het plaggendek komt mogelijks een podzol b of begraven profiel voor. Enerzijds kan het plaggendek een goede buffer vormen om oudere archeologische sporen af te dekken en te beschermen. Anderzijds zijn er voor het plangebied en de directe tot iets bredere omgeving (buiten een aantal hoeses, een luthof, een kerk en een aantal militaire verdedigingselementen) weinig archeologisch waarden gekend.

Echter, vanuit de sonderingen die op het zuidelijke deel van het terrein zijn gezet en vanuit de terreininspectie, is gebleken dat de bodem hier niet meer goed bewaard is gebleven. De aanleg van de vele kabels en leidingen, rioleringen, het bouwen van de gebouwen en het aanleggen van de verhardingen hebben geresulteerd in vele en diepgaande verstoringen. Ter hoogte van de gebouwen kan aangenomen worden dat

¹¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8351>

Figuur 23. Allesporenkaart op GRB van proefsleuvenproject 'De Reep'. ©FODIO

de bodem tot minstens op de vaste bodem is afgegraven. De sonderingen hebben uitgewezen dat op het overige deel van het terrein de bodem tot een diepte van 1,2 tot 1,4 m verstoord is: hier wordt de bodem gekenmerkt door losse grond. Pas vanaf 1,4

m diepte is onverstoorde bodem gekarteerd.

6.1.2 Impact van vroegere en geplande werken

Het plangebied was historisch gezien in gebruik als akker. Hierdoor zal de toplaag (ploeglaag) van de bodem reeds verstoord zijn, hoewel dit niet heel diepgaand geweest zal zijn. Later, in de loop van de 20^e eeuw, is het gebied bebouwd en verhard. Helaas zijn er geen preciezere bouwplannen bekend van de verstoring door de verharding en bebouwing in de diepte. Wel kon op basis van de terreininspectie vastgesteld worden dat dit voor de gebouwen tenminste tot op de vaste bodem geweest zal zijn.

Voorafgaand aan de verkaveling en de nieuwbouw zijn op het zuidelijke deel van het terrein, dat in functie van deze omgevingsvergunning bebouwd zal worden, enkele sonderingen geplaatst. Hieruit is naar voren gekomen dat het terrein al sterk verstoord is door de aanleg van zowel de bebouwing als de verhardingen, en dit tot op een diepte van 1,2 tot 1,4 m.

De toekomstige werken voorzien in de afbraak van de huidige bebouwing (bedrijvenpand en woning) en verhardingen op het hele terrein, uitgezonderd van de woning die ca. 10 jaar geleden is opgetrokken in de noordoostelijke hoek. Deze maakt deel uit van een eerdere verkaveling, waarbij de onderhavige verkaveling aansluit.

Het terrein wordt verdeeld in 6 loten, waarvan lot 1 de hele zuidelijke helft van het terrein omvat. De loten 2 t/m 6 zullen nog niet bebouwd worden, lot 1 wordt in functie van deze omgevingsvergunning al wel bebouwd.

De bebouwing in het zuidelijke deel zal bestaan uit een nieuw appartementsgebouw bestaande uit vier bouwlagen met ondergrondse parkeergarage en privétuin. Aan de hand van de aangeleverde plannen wordt ter hoogte van de Albert van Dyckstraat aan de noordoostelijke zijde van het plangebied de inrit van de ondergrondse parkeergarage aangelegd. De garage situeert zich op ca. 4 m onder het huidige maaiveld en zal bestaan uit 47 parkeerplaatsen, 31 privébergingen, een meterberging en een afvalberging. Het geheel heeft een oppervlak van ca. 2.023 m² en wordt gefundeerd op een betonplaat met een dikte van ca. 40 cm op de vaste grond. De bouwput zal tot een diepte van ca. 4,5 m worden uitgegraven.

Het appartementsgebouw zelf heeft een oppervlak van ca. 1.277 m² en zal ruimte hebben voor 31 appartementen met bijhorende terrassen die over drie niveaus verdeeld zijn. Op de begane grond wordt aan de noordoostelijke zijde een fietsenberging met een totale grootte van 56 m² voorzien. Ten noorden van het appartementsblok wordt de privétuin aangelegd met een oppervlak van ca. 800 m².

6.1.3 Potentiebepaling, kennisvermeerderingspotentieel en aanbeveling

Potentiebepaling

Aan de hand van de beschrijving van de toekomstige werken kan gesteld worden dat het plangebied onderhevig zal zijn aan verstoringen tot - 4,5 m onder het huidige maaiveld. Echter, vanuit de bureaustudie, de terreininspectie en de

sonderingen die in de zuidelijke helft (lot 1) en aan de oostkant (lot 2) zijn geplaatst, is gebleken dat dit deel van het terrein reeds grondig verstoord is, en dit tot een diepte van 1,2 tot 1,4 m onder maaiveld. Deze verstoringen hebben er al voor gezorgd dat, indien er een archeologische site aanwezig zou zijn, deze ook al grondig verstoord zal zijn. Alleen zeer diep ingegraven sporen kunnen nog voor een gedeelte (onderkant spoor) bewaard zijn. Om die reden wordt de potentie voor dit gedeelte van het terrein voor alle perioden dan ook als klein beschouwd.

Omdat het volledige terrein voor dezelfde functie is gebruikt (herstelling/verkoop/stalling van grote sta-caravans), en de zuidelijke helft van het terrein in functie daarvan is vergraven en opgevuld om ervoor te zorgen dat de stabiliteit en draagkracht van de bodem voldoende is om deze zware sta-caravans en andere machinerie te kunnen stallen, kan aangenomen worden dat ook het noordelijke deel op eenzelfde manier is verstoord. Ook hier bevinden zich namelijk verhardingen en enkele bijgebouwen waaronder één heel groot bijgebouw.

Kennisvermeerderingspotentieel

Omdat het zuidelijke en oostelijke deel van het terrein al sterk verstoord is en alleen de onderkant van zeer diep ingegraven sporen bewaard kunnen zijn gebleven (in het geval er een archeologische site aanwezig is op het terrein), zal verder onderzoek weinig bruikbare informatie opleveren. Er kan dus ook gesproken worden van een gering kennisvermeerderingspotentieel voor deze delen van het terrein.

Voor het noordelijke deel zijn geen sonderingen beschikbaar, maar een logische beredenering vanuit dezelfde functie van het hele terrein (zie boven) kan aangenomen worden dat ook dit deel van het plangebied reeds grondig verstoord zal zijn. Bovendien wordt dit gedeelte helemaal omsloten door terreinen die verstoord zijn (zuidelijke en oostelijke deel van het plangebied) of net verkaveld (verkaveling ten noorden en ten oosten van de Gersblok) of bebouwd zijn (Gersblok 32), en is toekomstig onderzoek dat aan zou kunnen sluiten bij dit onderzoek is met andere woorden ook niet mogelijk. Mocht er dus nog sprake zijn van een beperkt verstoorde bodem ter hoogte van de loten 3 t/m 6, dan kunnen deze archeologische sporen op geen enkele manier gerelateerd zullen kunnen worden aan andere resten. Ook hier is het kennisvermeerderingspotentieel dus zeer gering.

Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat er voor dit terrein sprake is van een lage archeologische potentie en een gering kennisvermeerderingspotentieel. Verder archeologisch vooronderzoek wordt niet zinvol geacht vanuit een kosten-batenanalyse, waarbij rekening is gehouden met de inspanning van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering. Er is bijgevolg dan ook geen programma van maatregelen opgesteld.

Literatuur

Geraadpleegde literatuur

De Beenhouwer, J. & M. Arckens, 2009: *Nota uitgesteld proefsleuvenonderzoek Schilde De Reep (Schilder, prov. Antwerpen)*, Wijnegem, 13 augustus 2018.

Van Ranst, E. & C. Sys 2000: *Eenvoudige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000)*, Gent.

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>
<https://cai.onroerenderfgoed.be>
<http://www.geopunt.be/>
www.cartesius.be
<https://geo.onroerenderfgoed.be>

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2019G15	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:4.500	26/07/2019
2019G15	2	inplantingsplan	huidige situatie	nvt	1:500	26/07/2019
2019G15	3	verkavelingsplan	nieuwe situatie	nvt	1:500	26/07/2019
2019G15	4	historische kaart	uitsnede uit Frickxkaart (1744) met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	26/07/2019
2019G15	5	historische kaart	uitsnede uit Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.500	26/07/2019
2019G15	6	historische kaart	uitsnede uit Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding plangebied	1:200	1:5.000	26/07/2019
2019G15	7	historische kaart	uitsnede uit Vandermaelenkaart (1845-1854) met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	26/07/2019
2019G15	8	topografische kaart	topografische kaart van Schilde uit 1929	onbekend	Nvt.	1929
2019G15	9	orthofoto	luchtfoto uit 1971 met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	26/07/2019
2019G15	10	orthofoto	luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.500	26/07/2019
2019G15	11	orthofoto	luchtfoto uit 2008-2011 met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.500	26/07/2019
2019G15	12	orthofoto	luchtfoto uit 2015 met aanduiding van het plangebied	Onbekend	1:3.500	26/07/2019
2019G15	13	orthofoto	luchtfoto uit 2018 met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.500	26/07/2019
2019G15	14	terreindoorsnede	terreindoorsnede	nvt	nvt	26/07/2019
2019G15	15	hoogtekaart	hoogteligging van plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:30.000	26/07/2019
2019G15	16	bodemkaart	uitsnede tertiair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:30.000	26/07/2019
2019G15	17	bodemkaart	uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:25.000	26/07/2019
2019G15	18	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:2.500	26/07/2019
2019G15	19	bodemkaart	uitsnede potentiële erosiekaart (2017) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	26/07/2019
2019G15	20	bodemkaart	uitsnede bodembedekkingskaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:3.500	26/07/2019
2019G15	21	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	onbekend	1:20.000	26/07/2019
2019G15	22	kaart	locatie van de bodemsonderingen	onbekend	nvt	2019
2019G15	23	analysekaart	CAI-locaties geplot op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:20.000	26/07/2019
2019G15	24	Analysekaart	Allesporenkaart op GRB van het proefsleuvenonderzoekproject 'De Reep' Fodio bvba	Onbekend	Onbekend	13/08/2018